СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рокъ XIII. Скрентонъ, Па., Четверъ 26-го Октобра, 1905. Число 43. — Vol. XIII. Scranton, Pa., Thursday, October 26, 1905. No. 43.

Читайте, бо важне!

На пôдставѣ ухвалы рôчнои Конвенціи „Р. Н. Союза“, принимае ся новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Октобру вôдъ 16-30 лѣтъ безъ вступного, а вôдъ 30-45 за половину вступного.

Вôдъ Головного Уряду Р. Н. С.

Н. Кирчôвъ, пред., С. Ядловскій, секр.

Важне для П. П. Секретарѣвъ Р. Н. Союза.

Повѣдомляю разъ на все, що всѣ грошѣ належачѝ до касы Р. Н. Союза посылае ся такъ: на money-order-ахъ або чекахъ выписуе ся имя Alex Sharshon, Shamokin, Pa. Дальше такъ выписаный money-order або чекъ не посылае ся до Голов. Касіера, але вразъ зъ выказами до Голов. Секретара. Головный секретарь опôсля вôдсылае ихъ до Голов. Касіера.

С. Ядловскій,
Голов. Секретарь.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень.

26	Ч.	Карпа муч.
27	П.	Параскевы, Назарія
28	С.	Лукіяна, Евтимія
29	Н.	19. по Сош. Льонтіна
30	П.	Андрея
31	В.	† Луки еванг.
1	С.	Падол. Йовло

— ГАЛИЧАНЕ въ Скрентонъ, Па. дожидають парохіяльного мітингу и сподѣють ся, що тогды достануть вôдповѣдну участь въ урядѣ церковнôмъ. Слижьнѣ — задумують организувати нову парохію.

— ПРАВОСЛАВНЫЙ архиеп. Тихонъ правивъ минувшои Недѣлѣ богослужене въ Вилксбари, Па.; слѣдуючои Суботы буде посвячати церковь въ Олдфорджь, Па., въ Недѣлю въ Скрентонѣ. Опôсля поѣде звидѣти „Пріютъ“ недалеко Мейфілду.

— ХОДИТЬ чутка, що скрентоньскѝ православнѝ парохіяне хочуть доконче мати свого осôбного священика, а не спôльного зъ Олдфордчанами.

— ВИЛКСБАРИ, Па., 16 жовтня. Новый законъ, забороняючій бойсамъ, молодчимъ, якъ 14 лѣтъ, робити на брехахъ, днесь увôйшовъ въ силу, въ наслѣдокъ чого майже 12 тысячь бойсôвъ повернули ся до школы. Всѣхъ бойсôвъ, що роблять на брехахъ, въ тôмъ районѣ числить ся близько 24 тысячь. Пересѣчно вони зароблюють 90 центôвъ за девятьгодинный день и мусять увесь часъ працѣ сидѣти зôгнувшись въ поросѣ надъ жолобомъ по котрому бѣжить вугле, и выбирати зъ него камѣне.

— ПАРИЖЬ, 17 жовтня. Тутъ доносять зъ Мадріду (столичне мѣсто въ Испаніи), що поліція звернула увагу на незвычайно велике число дуже дорогихъ и красно розмальованыхъ подушокъ, котрѝ продавали ся на торгу въ Барселонѣ и призначали ся для багатыхъ людей. Коли роспороли тѝ подушки, то въ кождôй зъ нихъ было знайдено по 5, по 6 пакетôвъ динаміту. Мыслять, що фабрикація тихъ подушокъ мае звязокъ зъ заговоромъ проти испаньского короля Альфонса и французского президента Лубе, котрый мае навѣстити Альфонса въ протягу того мѣсяця.

— МѢЖЬ Франціею та Венецуелою (республика въ пôвденнôй Америцѣ) вынили непорозумѣня, котрѝ можуть привести до вôйны. Франція пôслала одинъ кружлякъ „Дефе“ на пôдкрѣплене своеи антильскои фльоты, котра, въ разѣ вôйны, мае бомбардувати венецуельскѝ порты.

— ПЕТЕРБУРГЪ, 20-го жовтня. Тутъ зъѣхалось багато рôжныхъ фінансістôвъ, представникôвъ французкихъ, нѣмецкихъ и англицкихъ банкôвъ. Вони вразъ зъ російскимъ міністромъ фінансôвъ Коковцовымъ нараджують ся вôдносно позички грошей Росіи, котра, якъ доносять французскѝ часописѣ, мае выносити до 360 міліонôвъ долярôвъ.

— ЖАДАВЪ рôкъ больше арешту. Въ Мориставнъ, Н. Дж. засудивъ судя Т. Боклея за рабôвництво на 13 лѣтъ арешту. На питане судѣ чи засудженый мае що сказати, тойже вôдповѣвъ: „Маю одну прозьбу. Прошу змѣнити мôй засудъ зъ 13 на 14 рокôвъ. Я дуже бою ся числа 13“. Але судя не змѣнивъ засуду.

— ВЪ ТОЛЕДО, О. одна Полька замкнула одно и три лѣтну дитину въ хатѣ а сама пôшла до стору. Пецъ бувъ дуже розпаленый и вôдъ него занялась кухня, а коли мати вернула зô стору найшла свои дѣти спалеными на уголь.

— НАЙБÔЛЬШІЙ корабель на свѣтѣ „Америка“ мае на собѣ приладъ, при помочи котрого можна пôзнати де е лямпы морскѝ въ часѣ найгустѣйшои мраки и порозумѣватись зъ берегомъ.

— СКОЛЕКТУВАЛИ 90 центôвъ для Ракефелера. Въ Топека, Канзасъ, збанкрутовавъ оденъ міліонеръ, углевый баронъ. Коли вѣрителѣ дѣлились его позôсталымъ маеткомъ, надôйшовъ лоеръ Ракефелера и зажадавъ 90 центôвъ, якѝ збанкрутованый міліонеръ бувъ виненъ Ракефелерови. Довжникъ знявъ капелюхъ и вкоротцѣ зôбравъ жаданыхъ 90 центôвъ та врučивъ ихъ лоерови Ракефелера а той вôдославъ ихъ свому босови.

— МИНУЛОГО року зôстало засудженыхъ 4,157 сухопутныхъ воякôвъ въ Сполученыхъ Державахъ а 1,015 морякôвъ. Найбôльше было судженыхъ за дезертирство.

— НѢМЕЦКІЙ графъ Гуго Бартъ, далекій родичь нѣмецкого цѣсаря, просидѣвъ въ Атлантикъ Сіті, въ джелю 2 мѣсяцѣ за те, що хотѣвъ ошукати готельника.

— ЗНОВЪ пропали людскѝ грошѣ. Въ Passaic, N. J. и въ Boonton, тримавъ банкъ Михаилъ Люяновичь, якійсь Сербъ чи Словакъ. Черезъ него посилали люде до краю грошѣ и давали ему грошѣ на сховокъ. Вôнъ тримавъ людскихъ грошей $125.000. Теперь збанкрутовавъ и люде достануть лишь 75 до 80 центôвъ за кождого доляра, що зложили въ него.

— МАЙТЕ СЯ на осторожности. Сли хочете пôслати беспечно грошѣ до краю — пôшлѣть ихъ черезъ „Свободу“.

— ВЪ МАГАНОЙ СИТІ, Па. застрайкувало 700 майнерôвъ.

— СЛѢДУЮЧОГО мѣсяця въ Ню Йорку зберуть ся 500 делегатôвъ усѣхъ протестантскихъ сектъ для заснованя спôльнои организаціи.

— ЗБАНКРУТОВАВЪ Enterprise Bank въ Allegheny, Pa. Касіеръ застрѣливъ ся. Причина банкротства така, що рôжнѝ політикеры позичали въ нѣмъ грошѣ безъ достаточнои поруки.

— РОБОТА въ каръ-шапахъ иде знаменито. Замовлень на кары, особливо фрейтовѝ, е бôльше якъ въ котрôмъ небудь другôмъ зъ минулыхъ рокôвъ. Также само много е замовлень на льокомотивы, шины и другѝ подôбнѝ выробы.

— ОДЕСА (въ пôвнôчнôй Росіи), 13 жовтня. Студенты мѣйского університету знову застрайкували. Вони вымагають знесеня выимкового стану, що зависъ надъ мѣстомъ. Коли ихъ вымоги будуть осягненѝ, тогды вони знову вернуть ся до студій. Але вôдкрыте університету мусить послужити лишь для політичнои боротьбы проти самодержавнои самоволѣ.

— 14 жовтня рано до Ню Йорку приѣхавъ пароплавъ „Campania“, котрый мавъ дуже злу дорогу черезъ океанъ. 11 жовтня пôдчасъ сильнои бурѣ величезна хвиля, заввишки въ дôмъ ударила на пароплавъ зъ такою силою, що десять пасажирôвъ зôстали тяжко покалѣченѝ, а вôсѣмнайцять достали меншѝ пошкодженя.

— ГАМБУРГЪ, 18 жовтня. Уже чотыри дни лютуеть въ пôвнôчно-нѣмецкому мори сильна буря зъ градомъ. О скôлько вѣдомо, въ мори уже загинуло 25 мореплавцѣвъ и богато кораблѣвъ. Берегова комунікація цѣлкомъ зупинила ся.

— ЖОВТА пропасниця въ стейтѣ Луізіана все еще не перестала. Щоденно занотовують вôдъ 16 до 20 новыхъ выпадкôвъ тои пошести.

— ПОРТЪ-АРТУРЪ, 18 жовтня. Днесь тутъ Японцѣ пôдняли ще одинъ боевый корабель „Побѣда“. „Побѣда“ бувъ одинъ зъ найкращихъ кораблѣвъ російскои портъ-артурскои фльоты. Не вважаючи на те, що вôнъ довго пробувъ пôдъ водою, ушкодженя его дуже невеликѝ и можуть бути въ протязѣ короткого часу направленѝ.

— БАКУ, Кавказъ, 20-го жовтня. Магометане оповѣли всѣмъ Росіянамъ, котрѝ мешкають въ домахъ Вôрменôвъ, щобы вони выбирали ся чимскорше звôдтамъ. Та заява выкликала великій страхъ мѣжь Росіянами та Вôрменами. Богато зъ нихъ утѣкають зъ Баку.

— БЕРЛИНЪ. 18 жовтня. Головный начальникъ нѣмецкихъ вôйскъ въ пôвдённо-сходнôй Африцѣ доносить, що Нѣмцѣ одержали двѣ победы надъ повстанцями Гереро.

— ПЕТЕРБУРГЪ, 23-го жовтня. Въ цѣлôй Росіи застрайкували всѣ зелѣзницѣ. Тôлько одна лінія Петербургъ-Берлинъ вôдкрыта. На всѣхъ другихъ зелѣзницяхъ цѣлкомъ зупинивъ ся рухъ. Всѣ великѝ мѣста зôстали вôдтятыми вôдъ цѣлого свѣта, и коли страйкъ протягнеть ся хочь пару днѣвъ, будуть терпѣти бракъ угля и припасôвъ до ѣдженя. Страйкъ той урядженый соціялістами (робôтничою партіею), и мае выключно політичну мету. Зъ запомогою такихъ страйкôвъ робôтники хотять выборооти загальне выборче право.

— ЗЪ ИСПАНІИ доносять, що тамъ въ провінціи Андалузіи пануе великій голодъ. 14-го жовтня бôльшь якъ тысячь голодныхъ хлѣборобôвъ зôбрались недалеко вôдъ мѣста Сція, и якъ тôлько стемнѣло, кинули ся на мѣсто. Вони порозганяли на торгу усѣхъ продавцѣвъ и позабирали собѣ усѣ припасы що до ѣдженя и грошѣ, якѝ знайшли. Потôмъ вони тежь саме зробили зъ хлѣбо-пекарными и мясными склепами.

— РОБОТА въ Йорквилъ, Огайо иде теперь дуже добре; жадного дня не штапуемо. Єсли бы хто зъ чесныхъ Русинôвъ хотѣвъ ся тутъ дôстати, то може приѣхати; роботу дôстане заразъ и гавзы суть порожнѝ такожь.

Предсѣдатель Р. Н. Союза вôд. 77. п. Иванъ Станько поѣхавъ зъ Йорквилъ до Пертъ Амбой, а на его мѣсце зôставъ предсѣдателемъ п. Стефанъ Крицкій.

— ДОБРУ роботу и добру платню блѣзько Ню-Йорку достане коюдый чоловѣкъ самотный чи жонатый, хто сейчасъ зголосить ся вразъ зъ рѣчами до Interborough Employment Exchange 35 E. 1 st. Str., New York.

K 173

Кость Ганусенко.

Комісія.

Петро Гаврилюкъ и Стефанъ Бѣлый ѣли ся вôдъ давна. Ще якъ парубочили, то посварили ся за дѣвку а вôдъ тогды то старавъ ся каждый зъ нихъ по шкодити другому, въ чѣмъ лише мôгъ.

И стало ся якось, що Петрôвъ Митрикъ пасъ вôвцѣ въ ячменю Стефана. Стефанъ выйшовъ въ поле и загнавъ вôвзѣ та здеръ ще зъ Митрика капелюшину.

Простоволосый Митрикъ побѣгъ, плачучи, домôвъ, а Стефанъ пôгнавъ вôвцѣ до дому.

Замкнувъ вôвцѣ въ стодолѣ, а самъ пôшовъ въ село за комісіею. Заразъ таки близько своеи хаты, здыбавъ гайдука.

-- Дзѣндобрі — вуйку Ґьорґію — я таки васъ шукаю!

— Дайбоже здорове — овъ, а то шо си стало?

— Та дивѣть си — той драптюхъ, той Петро, шо тримае дѣвку Задертои, намовивъ свого бахура, абы пôгнавъ вôвцѣ у мôй ячмѣнь. — Ну — шо ви на це?

— Шо вы кажити! — Іги — то шо, вôнъ не мае сумлѣне, ци шо, шо такй збытки людемъ роби! Та де вôнъ?

— А дѣтько знае, де вôнъ — але вôвцѣ, то въ мене у колешни. А теперь ходѣть за мновь до начальника тай до заступникôвъ, абы пôшли на комісію — таже то не дурница — най обрахують шкоду. Або — знаети, бѣжѣть вы самй за ними, а я пôду тай запряжу конину, бо то теньґій кавалокъ треба йти. Я таки заразъ приѣду до коршмы...

Десь за пôвъ годины приѣхавъ Стефанъ до коршмы. Лишивъ вôзъ зъ конемъ передъ коршмою, а самъ пôшовъ до середины. Тамъ сидѣвъ коло стола дворникъ, а зъ нимъ два заступники тай гайдукъ точить пиво.

— Овъ бадю Штифане—та бо вы не майти мне за дурня. — Якісти казали, шо прийдете заразъ, то було заразъ приѣхати, а ни, абы я ще ґілтувавъ свои грошѣ...

Е панѣ начальникъ — таже я вôдъ васъ того не схочу... Прошу выпійте до решты... Ану мо жиди ввыхай си, ни май насъ за дурнѣвъ. Дай петь кронґлѣвъ пива...

— Даю — даю... — — — — — — — — — — —

Дававъ кронґлѣ за кронґлями.

Тымчасомъ вповѣдавъ Стефанъ начальникови вже щось десятый разъ, якъ то вôнъ злапавъ Петровото бахура... Я, знаети, иду в поли тай виджу зъ далеку, шо гей на моимъ поли си шось чорнѣе. — Але я то собѣ бай барзо.

Ажь приходжу близко, а Петрôвъ бахуръ спить на межи — а вôвцѣ въ ячмени... Я таки его букомъ, та букомъ, та капилюхъ зъ него — а вôвцѣ напередъ себи. А вôнъ въ ґвавтъ та въ ноги... Я потому таки заразъ до васъ, бо знаю, шо то все до головы...

Начальникъ помахувавъ головою... Заступники выпулили очи въ пиво, а гайдукъ бурмотѣвъ: О мы зробимъ вамъ право, о мы ему заразъ дамо!...

Геть десь по пôвночи выйшли зъ коршмы. Стефанъ высадивъ зъ гайдукомъ начальника на вôзъ, щобъ вôдвезти до дому, а заступники ишли холѣтаючись та спѣваючи до дому... „Вы собѣ нѣчо зъ того куми, шо мы сегодни ни то — сказавъ начальникъ — мы ему завтра всудимъ все, шости сигодни пустили...

— О мы зробимъ вамъ право — мы ему заразъ дамо — лепотѣвъ гайдукъ, лѣзучи на фѣру...

Зъ „Рускої Ради“.

Вôйна.

По безконечнôмъ покрытôмъ снѣгомъ степу швидко ѣхала тройка, запряжена въ сани. Въ санияхъ сидѣвъ помѣщикъ (дѣдичъ) Архимъ Кириловичъ Тамаровъ. Вôнъ ѣхавъ уже колька день до одного ще дуже далекого мѣсця. Сегодня вôнъ проѣхавъ бôльше якъ 30 верствъ и зъ нетерпѣнемъ чекавъ, коли приѣде до села Темесваръ, котре, якъ ему сказали, мусѣло бути вже десь недалеко. Вôнъ досить добре промерзъ и мрѣвъ о тôмъ, якъ файно напеть ся въ корчмѣ горячого чаю, коли приѣде до села. Кругомъ въ степу панувала глибока тишина. Тôлько дзвôнокъ, причепленый надъ головою середного коня, скрипъ снѣгу пôдъ саньми та журна пѣсня, що мрукавъ стиха вôзникъ, нарушали степову тишу. Навколо нѣгде не видно було нѣчого, крôмъ безконечнои бѣлои рôвнины. Нарештѣ, въ вôддаленю показало ся щось темне. Проѣхавши ще трохи, нашй подорожнй почали розглядати ряды засыпанныхъ снѣгомъ хатъ и чорну церковь, що стояла трохи побôчь села. „Темесваръ, пане!“ сказавъ вôзникъ.

— „Добре!“, вôдповѣвъ Кириловичъ, „бôля корчмы з'упинимось“.

Вони въѣхали въ село. Все село складало ся зъ одной довгои вулицѣ, котра була на диво пустою. Снѣгъ лежавъ грубою верствою, и не видко було жадного слѣду саней або нôгъ. Все нерухомо спочивало въ высокôй мягенькôй снѣговôй постели. Нѣхто не выходивъ зъ дверей хатъ, щобы поглянути на подорожныхъ и въ вôкнахъ не выглядало жадне лице цѣкавои дѣтворы. Все село, здавало ся, заснуло чарôвнымъ сномъ. Тôлько десь далеко жалôбно вывъ песъ.

Санѣ поволи ѣхали вулицею, и Кириловичъ здивовано, навѣть зô страхомъ, оглядавъ ся навколо. Вôнъ бувъ радый, що ось вступить въ теплу хату и погрѣе ся бôля самовара, але якесь недобре предчуте закрало ся ему въ душу.

Передъ одною хатою, котра була трохи бôльша вôдъ другихъ висѣла таблиця, на котрôй була намальована курка и фляшка. Вôзникъ спинивъ коней, и Кириловичъ вылѣзъ зъ саней. Але нѣхто не выходивъ зъ корчмы ему на зустрѣчь, и на сходцяхъ не видно було жадного слѣду нôгъ. „Що стало ся зъ тымъ селомъ?“ запытавъ вôнъ. „Я тутъ вже давно не бувъ, пане!“, вôдповѣвъ вôзникъ, „и не знаю“. Богато дечого розказували про тй степовй села, та хто знае, чи то правда? Въ степу жите тяжке“. Кириловичъ полѣзъ по глыбокому снѣгу далѣ, вôдчинивъ незамкненй дверѣ и ввôйшовъ у хату. Въ просторôй хатѣ побачивъ богато столôвъ и ослонôвъ, котрй стояли и лежали, але не побачивъ жаднои живои душѣ. На шинквасѣ стояла на пôвъ порожня фляшка. Порохъ и болото покрывали усе. Кириловичъ почавъ кашляти а потôмъ гукати, але нѣхто не вôдкликавъ ся. Нарештѣ почувъ вôнъ, що въ другôй хатѣ плаче дитина. Пôшовъ на той плачь, и ввôйшовъ въ маленьку темну хату. Хату слабо освѣчувало засипане снѣгомъ маленьке вôконце и каганець, що уже ледви-ледви горѣвъ, и при ихъ слабôмъ освѣтленю Кириловичъ не зразу розглядѣвъ мешканцѣвъ. На широкôй низькôй печѣ лежали нерухомо, скорчивши ся, старый чоловѣкъ и хлопець. Старый пôдвѣвъ голову, подививъ ся на помѣщика, але нѣчого не сказавъ и его лице нѣчого не выявляло, и опять положивъ голову. На ослонѣ передъ печею лежала жѣнка. Єѣ голова звисала зъ ослона, сама вона була нерухома и здавала ся мертвою. Вôля еѣ нôгъ лежала дитинка и ледви чутнымъ голосомъ плакала. На долôвцѣ (пôдлозѣ) сидѣла друга жѣнка, оперши лôктѣ на колѣна и закривши лице руками.

Помѣщикъ стоявъ нерухомо страшенно здивованый и навѣть перестрашеный. Вôнъ бачивъ, що тыхъ людей спôткало якесь страшне нещасте, и мысливъ, чи не кращебъ пôти звôдтамъ. Але ему хотѣло ся довѣдатись, що те все значить и вôнъ почавъ кашляти. Жѣнка, що сидѣла на пôдлозѣ пôднесла голову, побачила его и зъ великимъ трудомъ пôдвела ся. Кириловичъ трохи призвычаивъ ся до темноты и мôгъ бачити, що та жѣнка була ще молода, але страшенно худорлява и нужденна.

„Чи се корчма?“ спитавъ вôнъ. Блѣдні губы жѣнки, здавало ся, хотѣли зложити ся въ усмѣхъ, и вона вôдповѣла слабымъ, ледви чутнымъ голосомъ: „Такъ, тутъ корчма, але мы самй не маемо що ѣсти“. Зъ тымъ вона знову сѣла, майже упала, на землю и, здавалось, чекала, що вôнъ пôде геть. Але вôнъ не ишовъ и знову спытавъ: „Якъ се такъ стало ся? Чи то по всѣмъ селѣ? У васъ тутъ, певно голодъ? Прецѣнь вы маете тутъ добру землю. Вы, може, дуже мало працюете, чи якъ?“ Жѣнка знову пôдвела голову и сказала: „Мы працюемо, мы завжды працювали досыть, але... бачь... вôйна... Все це такъ стало ся: Остатный рôкъ бувъ дуже злый урожай... Ну, це вже часто бувало и ранѣшь; звычайно, тяжко було намъ черезъ зиму, але хлопы ходили на якй-небудь заробôтки, и мы сякъ-такъ зъ нуждою перезимовували. А на друге лѣто Богъ посылавъ урожай. Але теперь... прийшовъ раптомъ розказъ, щобы хлопы йшли на вôйну. Алежь у насъ ще ранѣшь забрали уже богато людей, пôгнали туды, де вôйна. А це въ друге мусѣли йти остатнй, щобъ у селѣ лишили ся самй дѣды, жѣнки та дѣти? — Ну, вони не хотѣли йти, вони казали: „Коли батюшка-царь велить, то мы мусимо слухати. Але батюшка не знае, якъ тутъ намъ живеть ся. Якъ бы вôнъ знавъ, то вôнъ дозволивъ бы намъ лишити ся дома и працювати на себе и на свои родины. Вони теперь безъ насъ не можуть жити“.

Жѣнка втомила ся розмовою и мовчала хвильку. Кириловичъ стоявъ, не знавъ, що ѣй сказати, и чекавъ поки вона знову почала казати:

„Я сказала вамъ, пане, все. Може, вы остатный чоловѣкъ, якого мы бачимо въ своимъ житю, бо вже, мабуть недовго проживемо“.

„Такъ, а хлопы не хотѣли ити; вони поховали ся по рôжныхъ закуткахъ або въ степу и мыслили: „Хто може насъ примусити? Тежь саме дѣяло ся и по другихъ селахъ“.

„Але одного дня прийшли козаки; вони лазили по всѣхъ хатахъ и вытаскували тыхъ, що поховали ся. А хто не хотѣвъ йти, то вбивали або застрѣлювали. Такожь и по степу вони скрôзь ѣздили — мы чули, якъ тамъ стрѣляли — потôмъ мы знайшли въ степу богато мертвыхъ, а якихъ мы не знайшли, тыхъ, певно полапали и забрали на вôйну. Нашй обидва хлопы були такожъ при тôмъ..., дѣдовй сыны“.

Дѣдъ, що до того часу лежавъ на печи нерухомо, подвѣвся трохи и подививъ ся на Кириловича своими сумными, запалеными и попухнувшими очима: „Застрѣлили...“ сказавъ вôнъ, „обохъ на смерть убили, пане...“

„Такъ, застрѣлили“, почала знову жѣнка, „а тогди вони забрали все, що тôлько мы мали що могло имъ на що-небудь придати ся. Коли жѣнки имъ противили ся, то вони ихъ такожь били. „Онъ — показала вона рукою на ту жѣнку, що лежала на ослонѣ — моя братова Ганна. Вони еѣ дуже тяжко побили. Зъ того часу вона наче нежива, але и не вмирае.“

„Коли вже козаки пôшли вôдъ насъ, то мы побачили, що у насъ нема нѣчого и що треба чекати голодної смерти“.

„Усѣ, цѣле село?!“ трохи не скрикнувъ Кириловичъ. Вôнъ довго думавъ, чимъ бы можна тымъ людямъ пособити. Нарештѣ, каже: „Можебъ вы пôшли куди-небудь пошукати якои роботы, або по жебранинѣ, поки ще не пôзно?“

„Можна бъ пôслати цареви прохане...“ додавъ вôнъ несмѣливо, бо самъ бачивъ, що всѣ его рады нѣчого не допоможуть, що тй люде мусять вмерти. Слезы выступали ему на очѣ и капали на бороду. Вôнъ пригадавъ собѣ страшный голодъ, що бувъ колька рокôвъ тому назадъ, коли вôнъ бачивъ, якъ люде умирали на улицяхъ.

Лице жѣнки було, якъ и доси, нерухоме. „Мы вмираемо“, сказала вона спокôйно: „Ѣдьте собѣ, пане, зъ Богомъ далѣ, и не думайте про насъ, бо нѣчого не поможете. Декотрй зъ нашого села пôшли — куды, Богъ вѣсть, Росія велика — пôшли шукати роботы. або по жебранинѣ. Але мы лишили ся. Все одно вмирати, тôлько краще-жь въ своѣй хатѣ, нѣжь де на чужинѣ загинути, якъ песъ. Хто знае, може тй, що пôшли, вже давно лежать въ степу пôдъ снѣгомъ.

Кириловичъ вынявъ зъ кишенѣ грошѣ и положивъ на стôлъ. „Дякуемъ,“ сказала вона такимъ голосомъ, наче хотѣла додати: „Возьми назадъ свои грошѣ, вони намъ тутъ цѣлкомъ непотрѣбнй“.

„Зôстаньте здоровй, ненько!“ сказавъ здушенымъ, ледви чутнымъ голосомъ Кириловичъ. „Що робити? На то Божа воля“.

Нещасна, бѣдна жѣнка пôдняла ще разъ голову, перехрестила ся и пробурмотѣла: „Такъ, такъ, пане. Богъ пôславъ козакôвъ... чи то пакъ нещасте, щобъ испитати душу. Не треба роптати, треба безъ ропоту вмирати. Така Божа воля. Богъ пôславъ... Позастрѣлювали... обохъ...“ Й знову упала еѣ голова на руки и знову зôстала вона нерухомою.

Кириловичъ выйшовъ зъ хаты, сѣвъ въ сани и звелѣвъ вôзникови чимъ скорше ѣхати.

Вôнъ бачивъ, що не годенъ нѣчимъ помогти тымъ людямъ и черезъ те хотѣвъ чимъ скорше бути подальше вôдъ тои мѣсцевости, надъ котру смерть уже занесла свою остру неклепану косу.

X.

Дописи.

Зъ Скрентонъ, Па.

Знову убило краяна. Вступайте до братства и до Союза. Робота.

Бѣдному усе вѣтеръ въ очи. Тяжко жити нашому чоловѣкови въ старôмъ краю, то и иде вôнъ до Америки, щобы помочи собѣ и своѣй родинѣ. Але нѣхто не зна, де кого яка смерть чекае. Отъ и у насъ недавно стало ся нещасте. Приѣхавъ тутъ передъ двома мѣсяцями одинъ Русинъ зъ села Хороброва, повѣту бережаньского, Михайло Андрусишинъ, маючій 20 рокôвъ житя, и осѣвъ въ Скрентонѣ. Робивъ черезъ якійсь часъ въ майнахъ Mannville Colliery; але тй майны заштапували на колька днѣвъ, и той чоловѣкъ пôшовъ шукати роботы на другй майны. Отже вôнъ тамъ не дôставъ роботы и повертавъ домôвъ. Коли вôнъ о 7½ годинѣ рано переходивъ черезъ трекъ зелѣзницѣ D. L. & W. R. R., то въ той самый часъ надôйшовъ тягаровый тренъ; вôнъ поступивъ ся на бôкъ, але не завваживъ, що въ противлежного боку летѣвъ особовый тренъ. Якъ разъ въ тôмъ мѣсци бувъ дуже крутый заворотъ, інжиніръ пôзно побачивъ его и не встигъ тренъ зупинити. Тренъ налетѣвъ на него и розбивъ его на куски. Голову ему побило цѣлкомъ, лѣве око выскочило, руки и ноги такожь порозлѣтали ся. Коли тренъ перейшовъ, тогди робôтники, що недалеко робили, позбирали грубшй куски тѣла, и ихъ одвезено до мѣсцевои трупарнѣ, а дрôбнѣйшй закопали недалеко вôдъ зелѣзницѣ. Коли о тôмъ довѣдали ся его краяне, то було вже коло восьмои годины вечера. Небôщикъ не належавъ до жадної організаціи, и краяне сколектували межи собою якихъ $20, але то було дуже замало на похоронъ. Мусѣли колектувати ще помѣжъ чужихъ людей, щобъ було за що похоронити тѣло по христіяньскому обряду.

Гей, дорогй браття! Пробудѣть ся, не вôдкладайте зъ дня-на-день, вступайте до Союза, бо нѣхто не знае, яке кого мае нещасте спôткати. В Америцѣ мало де знайдеть ся такій шлейфъ,

щобы не було вôддѣла Р. Н. Союза, або якого братства. Кождый Русинъ може забезпечити себе вôдъ чорнои годины, вôдъ несподѣваного нещастя. Хто ще не належить до жадної організації, горнѣть ся до Р. Н. Союза. А коли прийде якій ґріноръ зъ краю, такожь и его притягайте до Союза. не кажѣть, що вôнъ ще мае часъ, бо не дай Боже, яке нещастє зъ нимъ станеть ся, то тогдѣ прийдешь ся дерти людямъ очѣ. Тутъ въ Скрентонѣ є братства: Пр. Дѣвы Маріи и св. пр. Иліи. Членамъ въ тихъ братствахъ платять $5.00 на тыждень въ разѣ якои хоробы або калѣцтва.

Робота тутъ йде дуже пôдло. Одні брехи штапують цѣлкомъ, а другі роблять дуже мало. Людей безъ роботы ходить досить. Въ одной бресѣ D. & H. Co. завалявъ ся цѣлый шафтъ зъ інджаемъ, але, на щастє зъ людей нѣкого не ушкодило.

Здоровлю васъ усѣхъ читачѣвъ „Свободы" и нехай Господь боронить кождого чоловѣка вôдъ такои наглои смерти.

Йосифъ Запоточный,
секр. вôд. 123 въ Скрентонѣ, Па.

З Moose Jaw, Sask., Canada.

Як „наші" страйкували...

Тут тепер роботи есть много, а платня така, яка робота. На залізниці платять $1.45 і $1.75 денно. C. P. R. будуе велику шапу на машини. Роблять тут самі Галичане. Коло цементовання платять по 2 доляри денно. Разу одного врадили ся застрайкувати і вимагати по $2.25 денно і пополудни не йшли до роботи. Як прийшов бас і спитав ся чому не роблять, то єму сказали, щоби підвисшив 25 центів більше, бо як ні, то не будуть робити. Бас на тоє їм сказав, що не може їм платні підвисшити, мусить писати до контрактора о тое. І сказав, що котрий застрайкував, то більше в него не буде робити. Тогди оден Йосаф Д. озвав ся до него: „Сі бас, мі пур, мі ворк 1.75 цент дей, мі но штрайк; конам містир готель дрінк бір." Другі так само озвали ся і пошли баса там де комар не залітае, щоби го перепросити, що страйкували, а як вийшли вже з готелю то назад вяли ся до роботи. А бас розсьміяв ся і каже: „Пур дукоборе комінґ бек то ворк фор ту далерс е дей". Аж мені самому встидно стало як ем се зобачив і спитавем ся їх чому назад до роботи прийшли, коли не хоче плату підвисшити. А они на тое: „А деж піду? Та я в краю носив жидам воду по ґрейцару від конвки і не страйкувавем або робивем по 15 центів денно, а тут платить по 2 доляри денно тай страйкуй." Таке то з нашими непросьвіченими людьми: що зачне, то не скінчить. Боїть ся як той заяць, що не покаже ся з ліса в день, щоб го хто не вбив. В краю робив на жиди та на пани і тут так само хотів би зробити, коли до того тут не допустять розумнійші люде.

Йосиф Куриловиr.

Зъ West Brownsville, Pa.

Огонь въ майнѣ.

Дня 13-го сего мѣсяця запалила ся въ Фредериктавнъ, Па. електрична помпа. а вôдъ неѣ заняло ся угле. Стало ся те коло годины дванайцятои рано, але майнерамъ нѣхто не давъ знати, ажь пару мінутъ по другой годинѣ трайберъ кликавъ людей, щобы утѣкали, бо горить майна. Въ майнѣ зôстало 6 людей: 2 Англики, драйверы и 3 конѣ, 2 Италіяны, а два не знати Мадяры чи Словаки. А двохъ людей тяжко попалило; ишли отвирати дверѣ и запаливъ ся газъ, наступила експлозія и выкинула ихъ ажь на верхъ. На одного зъ нихъ нема надѣѣ. За тими, що у майнѣ остали — копають — днесь еще живі, але чи добудуть ихъ живыми — не знати.

18 Жовтня. В. М. Членъ Союза вôддѣлъ 6.

Зъ Бразиліи.

Гроновица. Ушкоджене церкви.

Въ Ріо Кларо дня другого серпня сего року о семôй годинѣ рано почавъ падати грôмъ зъ сильнымъ дощемъ. Оденъ ударъ грому бувъ такъ сильный, що стрясла ся земля. Грôмъ ударивъ въ баню церковну, и по церкви посыпали ся искры. Грôмъ спустивъ ся по дротѣ на котрôмъ висѣвъ паникадило и розбивъ павукъ на дрôбнѣ кусники такъ, що скло порозлѣтало ся по всѣй церкви, навѣть ажь на хоръ залетѣло. Крôмъ того грôмъ сильно ушкодивъ стѣны и пôдлогу. Шкода выносить два тысячѣ мільрейсôвъ. Церква не мала магнесу та до того ще и стоить на высокôй горѣ. О. Роздольскій щиро занявъ ся направою церкви. Кождый добрый Русинъ повиненъ охотно дати жертву на поправу церкви и подякувати Богови, що нещастє не выпало въ день святочный, коли церква була переповнена людьми, бо въ такôмъ выпадку богато людей зôстали бы побитыми.

Ив. Занько.

I. Зъ Terryville, Conn.

Мітингъ и его ухвалы. Нове сестрицтво. Тов. Руских Патріотôвъ.

Хочемъ и мы похвалити ся передъ свѣтомъ, якій красный день мали мы Русины въ Terryville. Дня 8-го жовтня громадскій (парохіяльный) мітингъ, на котрый запросилисьмо и о. Ив. Велигорского зъ Нової Британіи. Мы вже давнѣйше купили 3 лоты для будовы церкви, але не могли за нихъ заплатити, бо парохія не була еще мôцно зъорганізована и черезъ те не було грошей. Але теперь вже люде приходять до лѣпшого переконаня и щобы мати свое притулище, платять по можности свои колекты. Честный п. Ф. Лига заплативъ за тѣ лоты свои грошѣ, але якъ грошѣ ему звернуть, то вôнъ передасть тѣ лоты парохіи. На тôй мітингъ зôйшли ся усѣ тервільскѣ Русины и Русинки. Першь усего на тôмъ мітингу, завязало ся при участи о. И. Велигорского и пп. Семена Попки та И. Париляка, дѣвоче братство св. Анны. Те братство зъорганізовало ся на подобу братства св. Ольги въ Ню-Йорку. Головною організаторкою есть Хотина Грацинъ. Вона вже знана сестрамъ св. Ольги зъ Бломфілду и дае дуже добрый прикладъ другимъ сестрамъ св. Ольги, котрѣ переходять на иншѣ плейси, де ще нема сестричного братства. Далѣ парохіяльный предсѣдатель п. С. Попко отворивъ мітингъ молитвою и запросивъ контрольну комісію. щобы зда рахунокъ, якій знайшла въ книжкахъ, що та и зробила. И. Париляк и Петро Летита (члены контрольнои комісіи) здали справоздане зô своеи дѣяльности, на що секретарь и касіеръ згодили ся. Потôмъ парохіяльный секретарь перечитавъ имена тыхъ, що давали колекту на куповане лотôвъ. Далѣ предсѣдатель С. П. запросивъ о. И. Велигорского до стола; о. Велигорскій забравъ мѣсце и своею красною промовою заохотивъ народъ до дальшои дѣяльности, за що складаемъ имъ щиру подяку. По мітингу парохіяльнôмъ мавъ промову И. Париляк въ справѣ Товариства Руских Патріотôвъ, а потôмъ попросивъ о. Велигорского, яко головного секретаря того товариства, краще обяснити тую справу. Отець Велигорскій тую справу обяснивъ дуже добре, и людямъ то такъ сподобало ся, що заразъ вписалось 22 новыхъ членôвъ. Давнѣйше въ нашôмъ вôддѣлѣ було 4, теперь є 26 членôвъ. Предсѣдателемъ мѣсцевымъ Товариства Руских патріотôвъ зôставъ выбраный Иванъ Париляк, секретаремъ Василь Летита а касіеромъ Махайло Бобикъ. По выборѣ уряду внѣсъ И. Париляк пропозицію, засновати мѣсцеву школу для дѣтей, на що всѣ згодили ся, и выбрали шкôльный комітетъ, котрый мае впровадити школу въ жите. Въ тôй справѣ заходило велике пытане, вôдки взяти фондôвъ на школу. Рѣшили, що головно родичѣ мають платити, а кромъ того, и тѣ, кому лежить на серци народне добро, зобовязались помагати, переважно, нежонатѣ хлопцѣ. При останку п. С. Попко внѣсъ проектъ, котрый бувъ усѣми принятый, що при крестинахъ кождый кумъ мае заплатити на мѣсцеву школу 25 центôвъ, а першій кумъ мае то сколектувати и вôддати шкôльному касіерови. Дай Боже, щобы то все поступало впередъ.

Свôй.

II. З Terryville, Conn.

Що роблять тутешні Русини. Гарний примір до наслідовання.

Русини з Тервил запросили мене до себе на Неділю дня 8-го Октобра і отсе хочу описати що я там бачив і чув.

Відправивши вечірню в Ню Брітейн вибрав ся я туда цікавий що то таке там буде. Коло кари на місци где ся висідае, чекало 2 людей. Приходжу до хати предсідателя парафіяльного, честного Симеона Попка, а там повно-повнісько народу. В однім великім комнаті, як/набито, самі мущини. Коли я поздоровив людей, хотів розпитати яка ціль так численного згромадження, але зараз попросили зайти до другої комнати. Там знов зібрались самі дівчата і власне в той час тримали вже мітинґ. Пан Іван Париляк пояснив що се орґанізуєсь дівоче братство і як раз тепер вибирають уряд. Се була несподіванка для мене, бо я знав, що в Тервил нема так много руских дівчат. Але за то велика межи ними любов і згода і можна надіятись що будуть добре триматись. Похвалив я так красне діло тервильских дівчат і пожелав їх братству щасливого розвою. Зараз потім запросили мене на парафіяльний мітинґ.

Предсідатель п. С. Попко отворивши мітинґ, сказав що то сьвятий обовязок Русинів затримати тут на чужині той скарб дорогий, який вони принесли до Америки а то є віру сьвяту. З того оказуєсь потреба і тут мати свою церков і се ціль нинішного мітинґу, аби порадитись враз з нашим сьвящеником якби найскорше поставити свою церков. Потім колектори парафіяльні читали по імени кілько хто офірував на будову церкви а властиво на закупно лотів. З дальшої дискусиї виявилось, що громада вже вишукала лоти і поробила потрібні кроки до закупна. Учувши так гарні річи, зголосив ся я до слова. Та о чім було тут говорити що то радити? Тут так розумно і мудро все обдумано, так честно і совістно орудуєсь зібраним грошем, що лишалось лише виявити радість задля так великої ревности о хвалу Божу та висказати заслужену похвалу так кураторам парафіяльним як і цілій парафії за їх дотепершні офіри і труди.

По церкви прийшла на порядок дневний справа шкільна. Порушив гадку Іван Париляк а попирав щиро Симеон Попко. І сю річ обговорено належито і вибрано комітет шкільний що мае занятись наукою дітей і постаратись, щоби діти учились в руській мові.

Та на тім еще не конець. Тепер показалось вкінци що Тервильці не лише добрі християне але і щирі рускі патріоти. Ото бо заснована тут тепер також Товариство Руских Патріотів, до котрого зараз вписалось 26 членів! Чиж то не гарно? Вписані патріоти вибрали зараз свій уряд, зложили вкладки і приступили до організації яко відділ 7, з другої половини місячних вкладок, яка лишаесь в місцевій касі ухвалено заснувати читальню „Просьвіти". Ось як красно поступили осі Тервильці!

Аж серце радуесь коли видіти як нарід горне ся до хвали Божої і до науки! Сей день був найвеселійший за час мого дволітного побуту в Америці.

о. Іван Велигорский.

НАДÔСЛАНЕ.

Зъ Cleelum, Wash.

Не дурѣть народа. Справедливость мусить побѣдити.

„Наше Русское Правительство — се таке добренькое, якого другого въ свѣтѣ нема. Всьо народови дае, тôлько народъ брати не хоче. Ось, примѣромъ, мягкосердечный Олександеръ II. хотѣвъ вывободити хлеборобôвъ зъ-пôдъ крѣпацтва и щожь? Нечестивѣ анархисты вôдобрали ему за те жите. Або чи нашъ миролюбивый батюшка-царь Микола не почувъ голосу народного и чи не установивъ Государственную Думу? Але люде и на се не пристають; кажуть, що то тôлько половина конституціи. А дежь можна такому темному народови дати цѣлу конституцію? Тажежь то неможливо, щобъ царя не було, тажь въ Росіи безъ царя не може бути!"

Такъ намъ кажуть царско-московскѣ агенты. А ще казавъ царь Иванъ Грозный до одного голяндского урядника, що московскій народъ то не Нѣмцѣ и не Голяндцѣ, щобъ имъ можна дати такѣ права, якѣ мають споминутѣ народы. А если московскій народъ вважаеть ся своими тиранами тôлько за худобу, если той народъ нѣ до чого другого нездатный, тôлько щобъ запрягати его до ярма и тягти нимъ, якъ воломъ, да дежь тамъ ему, особливо якому сь „хахлови" або Полякови, домагати ся якоись свободы, нѣколи нечуваной россійскимъ тиранами?

Анужь, царскѣ агенты, затрубѣть въ трубы та задзвонѣть въ дзвоны, та гукнѣть всѣ разомъ на тыхъ нечестивыхъ соціялістôвъ и разомъ зъ вашимъ христо-любивымъ воинствôмъ пролѣйте ихъ кровь, бо инакше бизнесъ стратите.

А теперь до тебе, рускій народе, скажу пару словъ. Знайте, люби братя, що тѣ агенты кожде добре дѣло перевертали и перевертають до горы ногами? Знаете вы, що вони суть страшенні вороги всякого поступу? Знаете вы, що вони борють ся проти правды и справедливости? Не одному зъ васъ трафляло ся читати въ москвофільскихъ паперахъ всѣлякѣ клеветы на людей, котрѣ свое жите положили для добра народного. Але вы, братя, не слухайте того. Гонѣть вôдъ себе геть тыхъ спродажныхъ людоѣдôвъ, не давайте ся имъ дурити, не давайте слѣпити собѣ очи тымъ фарисеямъ, познайте самѣ, що правда, а що ложь!

А вы, царскѣ агенты, не думайте, що ваша нечестна політика буде панувати ще довшій часъ; она щезне зъ лица землѣ. Не годнѣ вы задушити революційного руху своимъ фарисействомъ. Рухъ революційный не перестане такъ довго, доки не выконасть своеи задачѣ, доки не знищить тиранію, доки не змете самодержавія, доки не добеть ся свободы и справедливости. А вашѣ головы, хочьбы вамъ и другѣ тыхъ повыростали, не суть въ станѣ сему запречити.

Дмитро Китчакъ.

Збирайте грошѣ на „Руску Бурсу"

„SVOBODA“
(LIBERTY)
HE RUTHENIAN WEEKLY
published every Thursday
at 209 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO. J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter July 16 1903 at the post office at Scranton, Pa. under the Act of Congress of March 3, 1879.

„Свобода“.

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на 12 мѣсяцѣвъ....$2.00
До старого краю на 12 мѣсяцѣвъ $2.00
Въ Америцѣ на 6 мѣсяцѣвъ....$1.00

Галичане можуть замовляти „Свободу“ через Книгарню Шевченка ул. Театральна ч. 1, Львôвъ.

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы.

Грошѣ треба посылати въ реджѣстрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годни грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити мусить подати намъ, кромѣ нового. такожь свôй старый адресъ.

„СВѢТЕ“!

Лѣпше мовчати якъ дурницѣ писати.

Зъ 33 го числа „Свѣта“, (котре чомусь не зôстало намъ въ пору выслане) посипалось нѣ зъ сего нѣ зъ того колька стрѣлôвъ бôльшого и менчого калѣбру на „Свободу“, радикалôвъ и т. п. Стрѣлы посипались зъ замаскованои батеріи (по примѣру Японцѣвъ зъ російско-японьскои войны), а головнымъ стрѣлкомъ, авторомъ статѣ, се чоловяга, якій пôдписавъ себе „Хлопъ“, хочь въ дѣйсности вôнъ не хлопъ а „попъ“ и то вызначный въ російско-американьской місіи. Стрѣлы тӣ однакъ не були добре вымѣренӣ и кромѣ великого гуку, лишили по собѣ хиба трохи дыму и непріемного запаху...

Ось они:

1) „Що »Свобода« збирала остатный центъ зъ бѣдного хлопа на безчестное дѣло — поддержание революцiйного руху въ Россіи“.

Авторъ дописи повиненъ бы знати, що въ Америцѣ „хлопôвъ“ нема, а е они хиба въ Росіи та Галичинѣ. Вôдъ хлопôвъ „Свобода“ остатнихъ центôвъ не збирала, бо они вже давно зôбранӣ російскимъ та галицкимъ урядомъ. „Свобода“ збирала лише добровольнӣ жертвы вôдъ патріотичныхъ Русинôвъ въ Америцѣ, а се робити еѣ вольно. Говорене, що се „остатнӣ центы“ — глупе, и въ него нѣхто не повѣрить, знаючи, що „Свобода“ не е жаднымъ податковымъ урядомъ російскимъ чи австрійскимъ.

2) „Свобода“ доганяла православнôй місіи „царославіемъ“.

Се такъ, але не „Свобода“ сему винна а православна місія сама. Чижь не славите вы царя російского все и всюды, чижь не видно у васъ всюды царскихъ портретôвъ, чижь не учите вы дѣтвору по школахъ и не спѣваете при кождôй нагодѣ: „Боже Царя храни“ та „Славь ся, славь ся русскій царь“ и другӣ царославнӣ пѣснѣ?

3) Що „Свобода“ напечатала новинку про стрѣлянину, въ якôй бравъ участь православный епископъ Рафаилъ зъ Brooklyn, N. Y., про его арештоване, про его жѣнку...

Ся новинка найбôльше роздратувала автора. Вôнъ, „хлопъ“, довѣдавъ ся зъ достовѣрного жерела (уважайте: хлопъ довѣдавъ ся зъ достовѣрного жерела — се не абы якій хлопъ...), що рѣчь мала ся зовсѣмъ инакше. Подѣю сю описуе вôнъ такъ: епископъ ишовъ вôдъ хорого (въ реверендской вестцѣ? — ред) и на дорозѣ напали его, старосту и декотрыхъ почетныхъ парохіянъ сиро-арабы (уніяты), котрӣ стали стрѣляти зъ револьверôвъ. Православнӣ (староста и почетнӣ парохіяне) вôдповѣли такожь выстрѣлами, а епископъ, щобы охоронити свôй высокій епископскій станъ покинувъ ихъ и „сталъ быстро удаляти ся“, що значить на „просту“ мову, давъ драпака. По дорозѣ спôймала его поліція и замкнула до арешту, де вôнъ пересидѣвъ цѣлу нôчь.

Въ чѣмъ же тут таке велике „прегрѣшеніе“ зо стороны „Свободы“? Аджежь „Хлопъ“ самъ признае (пôсля того якъ довѣдавъ ся зъ достовѣрного жерела), що епископъ бувъ при стрѣлянинѣ та що сидѣвъ въ арештѣ. А що его арештували, то певно не тому тôлько, що вôнъ „сталъ быстро удаляти ся“. Саме, быстре удалюване ся, не выстарчае, щобы якого-небудь чоловѣка не то епископа арештувати. Видно на него було якесь пôдозрѣне. Чи епископъ бувъ уоруженый або нѣ, чи мавъ на собѣ „реверендску вестку“ чи рясу, чи мае жѣнку або нѣ, се все побôчнӣ факты, а деякӣ, якъ примѣромъ сей другій и третій е зовсѣмъ маловажнӣ. Мы описали подѣю такъ якъ она була репортована англійскими часописами и до нихъ повиненъ бувъ „Хлопъ“ стрѣляти а не до насъ. Що до жѣнки, то скажемо еще що Святе Письмо учить, що „достоитъ епископу быти мужеви одной жены“, а історія церкви учить, що були епископы жонатӣ. Хтожь мôгъ знати чи сей звычай не задержавъ ся мѣжь православными сиро-арабами? Правда, въ пôзнѣйшихъ вѣкахъ коли назначували жонатого епископомъ, то жѣнку его замыкали до монастыра вôддаленого вôдъ мешканя епископа о оденъ день дороги, але не треба забувати що тутъ Америка и ту дорогу на яку треба въ Сиріи оденъ день часу, можна въ Америцѣ проѣхати експресомъ за 2 години або и скорше.

Ось и тӣ стрѣлы „Свѣта“ въ „Свободу“ и радикалôвъ. „Свободѣ“ нѣ радикаламъ они не пошкодили, а „Свѣтови“ принесли хиба стôлько корысти, що втративъ безъ потребы немало амуніціи.

Непонятнӣ мудрощѣ „Свѣта“.

I.

„Вы кидаете на насъ болотомъ“, кричать православнӣ, „бо напечатала допись п. Китчака, що въ Правосл. Обществѣ суть бôльшӣ помылки якъ на $4.75, а прецѣнь цѣла конвенція засвѣдчила и „Свѣтъ“ друковавъ, що помылка була лише на 5 центôвъ“. Такъ, але не забувайте панове, що п. Китчакъ бувъ секретаремъ одного зъ вашихъ братствъ и якъ такій мôгъ мати такожь якусь пôдставу до того, що писавъ, може таку пôдставу о якôй и конвенція не знала. Єсли писавъ неправду, вôнъ за те вôдповѣдае. Вкôнци навить еслибъ була помилка на бôльше якъ $4.75, то се ще не кидае лихого свѣтла на організацію або еѣ урядникôвъ, бо помылки всюды можливӣ. Щожь вы робите зъ сего таке велике питане?

II.

„Старокраева політика непремѣнно приведе до погибели всѣхъ америк. Русинôвъ“.

Такъ пише „Свѣтъ“ и рôвночасно задруковуе майже цѣлу першу сторону а неразъ и бôльше старокраевою політикою російскою...

III.

„Най тамъ — въ старому краю сварять ся. Но залишите сварки въ Америцѣ, где всѣ мы для общого благобыта повинни слити ся въ одно и имѣти назву одну — „америк. русины“.

Такъ говорить „Свѣтъ“ пôсля того якъ въ попереднôмъ числѣ кричавъ: „прочь съ единеніемъ“ и обкидавъ болотомъ всякого хто признаесь до украиньства.

IV.

„Чего мы будемо голову свою класти за фонетику або за Русь-Украину, коли мы тои Украины въ Америцѣ не бачимо и якъ будемо дуже про ню думати, то и безъ кавалку хлѣба зôстанемо ся“!

Такъ пише „Свѣтъ“ и рôвночасно кладе свою голову за царя и Росію, якихъ такожь въ Америцѣ не бачить...

V.

„Якъ извѣстно „Свобода“ не зобрала и 100 доларовъ (на Украиньску Революційну Партію. Ред.) Що та жертва помогла? А межь тѣмъ тое збиранiе еще бôльше розширило и безъ того досыть глубокую яму, котра лежить межи звичайными русинами и такъ именуемыми русинами-украинцями“.

Такъ пише „Свѣтъ“. А въ попереднôмъ числѣ кричавъ, „що „Свобода“ збирае остатнӣ центы съ бѣдного хлопа“. Якжежь зрозумѣти се незвычайне обурене „Свѣта“, коли навить въ зôбранôй невеликôй сумѣ „остатныхъ центôвъ“ — мѣстить ся 25 дол. вôдъ „Свободы“.

Що до розширювання ямы мѣжь Русинами, то се збиране певно еѣ не розширило, если не розширило еѣ збиране на Червоный Хрестъ, але мудрощѣ въ родѣ наведеныхъ мусять зробити еѣ „непроходимою“.

VI.

„Свѣтъ“ накинувъ ся на о. Садковского, якій недавно прибувъ зъ Росіи. Закидае ему всякӣ проступки та лае рôвночасно униятôвъ взагалѣ и „радикалôвъ“ въ особенности. Що до о. Садковского то вôнъ „имѣетъ возрастъ“ и певно самъ вскорѣ дасть православнымъ належну вôдповѣдь. Мы завважаемо лише, що „Свѣтъ“ ганьблячи о. Садковского каляе лише власне гнѣздо, бо зъ якихъ же попôвъ о. Садковскій, якъ не зъ православныхъ? Де зрѣсъ, де выховавъ ся, учивъ ся? Єсли усе те, що „Свѣтъ“ пише про о. Садковского — е правда — то се лишь тимъ гôрше для „Свѣта“ и православнои місіи. Уніяты и радикалы тутъ нѣ при чѣмъ. Вкôнци „Свѣтъ“ повиненъ вважати и на се, що если вѣсти нимъ ширенӣ покажуть ся ложными, то вôнъ може попастись пôдъ замокъ.

VII.

„Свѣтъ“ вважае о. Садковского чоловѣкомъ безчестнымъ и каже: Най иде (розумѣе ся о. Садковскій) на фабрику робити“.

Отче. редакторъ „Свѣта“: чи по фабрикахъ роблять лише безчестнӣ люде, бо за такого вы уважаете о. Сад. и его на фабрику посылаете. Намъ здаесь, що по фабрикахъ роблять не лишь безчеснӣ, але и чеснӣ люде, якӣ своею чеснотою моглибъ завстыдати деякого місіонара православного...

VIII.

„Вкôнци ще одно. Редакторъ „Свѣта“ кричить: „Най (о. Садков. будучи попомъ) не жіе за кровью и потомъ облитыи хлопскіи центы“. Значить по вашому, отче редакторъ, выходить, що пôпъ живе за кровю и потомъ облитӣ центы — а що вы пôпъ, то выходить, що и вы живете за кровю и потомъ облитӣ хлопскіи центы... Чи такъ?

Цѣкавобъ ще знати за якӣ центы живе епископъ, царь и такӣ другӣ рибы?

Хто кидае болотомъ?

Не дивуемось, коли на насъ кидае болотомъ бувшій великій, а теперь невôдвѣчальный редакторъ Нюйоркскои казеты, бо се его одинокій аргументъ — иншого не мôгъ навчитись помиваючи склянки — добре, що и те вывчивъ... Але мусимо дивуватись, коли его слѣдами идуть редакторы „Свѣта“ православнӣ священики.

Якъ инакше якъ не „киданемъ болота“ можь назвати такӣ слова „Свѣта“: „Новинка про владыку Рафаила — се лишній доказъ вѣдомой уже много лѣтъ и всей Американской Руси — подлости и безчесности стоящихъ на чолѣ выдавництва „Свободы“ оо. радикалôвъ.“

Панове, подлôсть и безчестнôсть треба впередъ доказати, инакше самӣ слова не прилипнуть до насъ а вернуть ся назадъ звôдки выйшли.

А гумореска (?) „Въ фабрицѣ радикализму“ написана Квакуномъ (редакторомъ „Свѣта“ — Ред.) та ще пôдписана: „Не комедія, а правда“ — чи не е „киданемъ болота“? Чи не хотѣли вы о. редакторъ, представити въ нѣй радикалôвъ якъ послѣдныхъ пяницъ и розпустникôвъ? — И дежь дѣлась у васъ вже не „священича совѣсть“, на яку покликуетесь въ иншôмъ мѣсци, а просте людска совѣсть и почуте справедливости та приличности! А може православна священича совѣсть якъ разъ така, що каже всѣхъ неправославныхъ обкидати болотомъ? Єсли такъ, то выбачайте. Мы мали трохи лѣпше поняте о православнôй совѣсти. А поки що радимо вамъ слѣдити за вашими собратами по чину, може найдете цѣкавѣйшу тему для вашихъ „высоко-літературныхъ плодôвъ“.

Чи Гладикъ пôславъ 303.13 дол. на Червоный Хрестъ до Росіи?

Свого часу зôбравъ Гладикъ $303.13 на пôдмогу російскимъ жовнѣрамъ, але грошей тихъ не выславъ, куды слѣдовало. За те стали деякӣ люде „чѣпати“ его, сперше устно, приватно, а опôсля публично въ часописяхъ. Отже у вôдповѣдь на се выдруковавъ Гладикъ въ 40-мъ числѣ „Правды“ вôдбитку ресіту, якій буцѣмъ то дôставъ посылаючи грошѣ до краю. Але чи ся вôдбитка доказуе, що грошѣ до краю высланӣ? — Зовсѣмъ нѣ, а чому, сейчасъ скажемо.

По перше, на ресітѣ нема зазначеного нѣ дня, нѣ мѣсяця, нѣ року, коли тӣ грошѣ высланӣ.

Що се значить? Значить, що може Гладикъ и зовсѣмъ не пôславъ грошей до краю, а его приятелѣ Brodsky & Sovak дали ему той нѣчого незначучій receipt тôлько на те, щобы „заткати людямъ писки“. Прецѣнь и мала дитина знае, що на кождôмъ ресітѣ мусить бути написаный день, мѣсяць и рôкъ и трудно подумати, щобы не знавъ сего Гладикъ або тӣ, черезъ кого вôнъ грошѣ буцѣмъ то посилавъ. Що сей receipt е дуже пôдозрѣлый видно ще и зъ того, що на нѣмъ нема числа (нумеру) яке мусить бути на кождôмъ пôдôбнôмъ ресітѣ, але е якісь „жидôвскӣ“ нумеры чи буквы.

Трете. Свого часу Гладикъ разъ говоривъ, що пôславъ грошѣ черезъ якійсь банкъ, то знову що черезъ конзуля, а теперь выдруковавъ receipt та ще пôдозрѣлый вôдъ своихъ приятелѣвъ. Чи не е тутъ яке крутарство?

Словомъ, receipt надрукованый Гладикомъ не доказуе, що вôнъ пôславъ грошѣ на Червоный Крестъ до Росіи, а тӣ що хочуть довѣдатись якъ рѣчи стоять, повиннӣ домагатись реситу вôдъ Червоного Креста зъ Росіи, въ якôмъ бы було написано, що тӣ грошѣ вôдъ Гладика справдѣ ними полученӣ.

Непорозумѣня въ Обществѣ Р. Братствъ.

Пôдъ такимъ заголовкомъ була напечатана статя въ „Свободѣ“ ч. 41 на пôдставѣ того що писали въ циркулярахъ и „Свѣтѣ“ члены самого „Общества“.

Невôдвѣчальный редакторъ органу сеи організаціи надруковавъ теперь свою вôдповѣдь. Въ той вôдповѣди вôнъ не опровергае нѣ одного факту поданого нами, а оправдуе все личною ненавистію п. Я. Коды. Чи п. Кода мае якӣ личнӣ рахунки зъ Гладикомъ або нѣ сего не знаемъ анѣ тимъ не інтересуемъ ся. Впрочѣмъ хочьбы навѣть такӣ рахунки мѣжь ними були, то се не змѣняе фактôвъ описаныхъ въ циркулярахъ и „Свѣтѣ“. Вся вôдповѣдь Гладика — се корчемна лайка. Але дарма, така вôдповѣдь нѣчо невôдповѣдае, а вôдъ вола не можь сподѣватись бôльше—крôмъ кусника мяса.

Листъ изъ Старого краю

В австрійськім парляменті відбула ся від 26 вересня до 6 жовтня с. р. коротка сесія, яку виповнили майже в цілости дебати над заведенем загального права голосованя.

Найперше відбувала ся дискусія над промовою президента міністрів бар. Ґавча, який, як уже було згадано в однім з листів, заявив ся против заведеня загального права голосованя на Угорщині. Се становище Ґавча обурило на нього всї поступовійші партії, а австрійська соціяльна демократія скликала з тої нагоди навіть державну партійну конференцію до Відня і видала маніфест, у якім завзиває робучий нарід так довго бороти ся вічами, демонстраційними походами та резолюціями, аж правительство Ґавча впаде, а також буде заведене загальне право голосованя. Біда лише, що віча, демонстраційні походи

та революції не роблять вражіня, коли правительство не чує, що за всїм тим криєть ся сила, яка кожної хвилї готова вибухнути. За становище в справі загального права голосованя дістало ся Ґавчови також у парляменті підчас дискусії над згаданою його промовою, у якій він заявив, що є прихильником тільки повільного розширюваня виборчого права.

Потім дискутовано над наглими внесенями в справі заведеня загального права голосованя. А було тих внесень чимало: і від соціяльних демократів і від руських послів (Романчук і товариші) і від Брайтера і навіть від нїмецьких клерикалів і т. д. По переведеню дискусії, в якій брав участь зі сторони Русинів пос. Романчук (він промовляв також і в дискусії над промовою Гавча), 155 послів голосувало за наглість внесень в справі заведеня загального права голосованя, а 114 против наглости. Значить, більшість австрійського парляменту заявила ся за загальним голосованем, але наглість внесень все таки впала, бо до сего треба більшости двох третин голосів. Та все таки факт лишаєть ся фактом і се характеристичний знак часу, що навіть в такім парляменті як австрійський, де найбільше голосу має всїляка шляхта та її прихильники, більшість заявила ся за загальним правом голосованя.

По скінченю парляментарної сесії деякі ґазети доносили, що сей парлямент уже більше не збереть ся, а в кождім разї нові вибори відбудуть ся в осени 1906 р.

На Угорщині

король уряджує собі із соймовою більшістю „забаву". По відкиненю пляну угорського президента міністрів Фаервари, аби розвязати сойм і завести загальне голосоване, король запросив провідників більшости, між ними й самого Кошута до себе на послухане. В політичних кругах привязували до сего велику вагу, а тимчасом король не дав запрошеним до себе послам навіть прийти до слова, тільки острим, наказуючим тоном подиктував їм свою програму, від якої не відступить. Посли, очевидно, не могли сповнити наказу короля і переговори скінчили ся нічим.

Тепер ходять чутка, що Фаервари, який із цїлим кабінетом дістав був димісію, знов дістане припоручене утворити новий кабінет, а далї завести виборчу реформу. І так „забава" продовжуєть ся в безконечність, доказуючи, що в Австро-Угорщині все ще найвисшим законом воля цїсаря-короля, як у яких старих або середних віках.

Галицький сойм

розпочав 10-го с. м. сесію, на ..кий має полагодити ріжні краєві конечности, як піднести податок від пива, продовжити в якійсь невинній формі право пропінації, що вигасає 1910 р., ввести в житє санкціонований уже закон про рентові оселї і т. д.

Перше засїданє почало ся, як звичайно съвяточними промовами краєвого маршалка і намістника. Краєвий маршалок розводив ся широко над справою Вавелю, який австрійський цїсар признав уже своєю резиденцією, до чого Поляки привязують далеко йдучі політичні пляни. Підчас тої части промови маршалка польські посли повставали і били браво, а руські посли сиділи на своїх місцях, протестуючи таким чином в імени руського народу против цїлої тої історії з Вавелем.

По промові маршалка пос. Тарновский поставив внесене, аби сойм вибрав окрему депутацію, яка особисто подякувала-б цїсареви за назване Вавелю своєю резиденцією.

Заки приступлено до голосованя над сим внесенем, забрав голос пос. Олесницький і відчитав заяву, в котрій іменем руських послів і руського народу протестує, що зі справою Вавелю злучено також східну. руську Галичину.

По відчитаню сеї декларації, яка трохи збентежила польських послів, принято внесене пос. Тарновского всїми голосами против голосів руських послів.

Отсе перше засїдане тим і важне, що в нїм руські посли мали нагоду заявити своє становище против польських державних стремлїнь.

Справа Вавелю

заінтересувала саме днями пресу ще і з тої нагоди, що онодї була в цїсаря депутація міста Кракова в тій справі. Та депутація говорила до цїсаря іменем усего польського народу, який буцїм то радуєть ся, що Франц Йосиф I. вибрав Вавель на свою резиденцію, а знов Франц Йосиф I. відповів, що вибираючи Вавель на резиденцію, сповнив горячі бажаня свого дорогого королівства Галичини. Значить, над протестом Русинів у справі Вавелю Франц Йосиф I. перейшов до денного порядку і в королївстві Галичини для нього істнує тільки польський нарід.

Гей, „Тирольцї Сходу", коли в вас буде сила і відвага з'ігнорувати так Франца Йосифа I., його династию, його правительство і його державу, як він вас ігнорує!

11 жовтня 1905. М. Л.

Заворушеня въ Росіи.

Оденъ лондоньскій кореспондентъ, котрый студіовавъ положене въ Росіи по заведеню покою, пише зъ Москвы:

Наближаючою ся замою революціонеры мають зробити організоване повстане, щобы скинути урядъ. Найсильнѣйшій революційный настрой панує въ тыхъ верствахъ суспольства, котрѣ не мають выборчого права въ Державну Думу. Такими верствами суть всѣ робôтники и 80 процентъ людей интелигентныхъ фахôвъ, собъ то адвокатôвъ, докторôвъ, професорôвъ, инжинѣрôвъ и тому подôбныхъ. Урядъ чимъ разъ больше тратить голову и тымъ змôцняє революційный рухъ усюды. Губернаторы рôжныхъ губерній не знають, якъ треба поводити ся, щобъ догодити миролюбивымъ головамъ и взагалѣ вышимъ урядовцямъ. Вони разъ дозволяють, въ друге забороняють однѣ и тѣжъ зôбраня въ одноӧмъ и тôмъже мѣстѣ и на одноӧмъ и тôмъже тыжни. Таке хитаюче ся поведене урядовцѣвъ показує народови, що урядъ тратить голову и взагалѣ не має силы.

Зъ того часу, якъ генералъ Треповъ (міністеръ поліціи) перестав користати ся поліційными насильствами, якъ засобомъ проти революціонерôвъ, губернаторы не знають якій теперь Треповъ має замѣры и якои тактики мусять вони теперь дотримувати ся.

Агитація, що вела ся за реформы, теперь уступила цѣлкомъ мѣсце революційнымъ подъемъ.

Бійки демонстрантôвъ зъ войскомъ остатними часами почынають брати розпучливый характеръ. Вымоги реформъ зъ боку російскихъ такъ званыхъ „патріотôвъ", здаесь цѣлкомъ замовкли. Революціонеры мобілізують всѣ свои силы и уже нѣчого не вымагають вôдъ уряду, а хотять знищити его. Навѣть поважнѣ „земскій люде", котрѣ до того часу були ворогами революціонерôвъ, котрѣ мали надѣю, що можна буде и безъ революціи полѣпшити державный ладъ, теперь єдинымъ можливымъ засобомъ вважають бомбы а револьверы.

Генералъ Треповъ, здаеть ся, змѣнивъ тактику и подтримує политику Виттого, который есть однымъ зъ найбôльшихъ прихильникôвъ державныхъ реформъ. Якъ бувъ Треповъ назначеный міністромъ поліціи, то вôнъ обѣцявъ цареви знищити революційный рухъ въ протязѣ нового року, але вже пройшло богато часу, а революційный рухъ о стôлько змôцнѣвъ, що, здаесь, незабаромъ выбухне загальне повстане. Заворушеня въ рôжныхъ губерніяхъ далеко больш численнѣ, нежь коли небудь раньше. Черезъ те царь стративъ довѣре до Трепова. Щобы не полегѣти къ бѣсовому батьку зъ своеи высокои посады, Треповъ круто змѣнивъ политику и вступивъ въ спôлку зъ дуже впливовою и поступовою людиною Виттымъ. Але въ лѣберальныхъ верствахъ суспôльства зъ недовѣрьемъ вôдносять ся до тои спôлки и задають питане: „Яка спôлка може бути мѣжъ такимъ катомъ, якъ Треповъ, и прихильникомъ реформъ Виттимъ?"

Що до академичного руху студентôвъ, то урядъ по довгôй (больш якъ 5 роковъ) войнѣ зъ ними, напирѣшъ давъ имъ волю збирати ся на вѣча. Теперь же урядъ дуже занепокоеный тыми вѣчами. Вѣча студентôвъ по всѣхъ великихъ мѣстахъ вôдбувають ся майже щоденно. На тыхъ вѣчахъ присутными бувають не тôлько студенты, але такожъ и робôтники.

Въ Петербурзѣ въ университетѣ на остатномъ зôбраню було больш, якъ 13 тысячь душъ. Царь Микола скликавъ Раду міністрôв, щобы нарадити ся, чи не можна знова вôдобрати вôдъ студентôвъ волю зôбрань. Міністры признали за найлѣпше закрити знова университеты и всѣ вищи школы, а тымъ часомъ выробити новѣ уставы для университетôвъ.

Партія реакціонерôвъ (прихильникôвъ самодержавія) недавно. завдяки безглуздости своихъ проводирôвъ, достала багато ганьбы и понесла втрату. Великій князь Кирило, вѣдомый всему свѣтови задля свого скандального поводженя въ Манджуріи пôдчасъ войны, бувъ тому причиною.

Той Кирило перебувавъ якийсь часъ за кордономъ, въ Нѣмеччинѣ и тамъ, не вважаючи на заборону царя, взявъ шлюбъ зъ розведеною жѣнкою герцога Гесенського. Царь за те. якъ доносить „Урядовый Вѣстникъ", выключивъ его зъ службы и позбавивъ его усѣхъ чинôвъ, орденôвъ и навѣть званія великого князя. Батько Кирила, великій князь Владиміръ, дядько царя, побачивъ въ тôмъ вчинку царя велику образу для себе и зрезигнувавъ. Вôнъ бувъ генералъ губернаторомъ Петербурскои губерніи и въ нѣмъ реакційна партія стратила найлѣпшого ворога поступу, себѣ то найбôльшого свого прихильника. На его мѣсце вступивъ генералъ Гриненбергъ, который колись бувъ въ Манджурскôй арміи, де вôнъ нароблювъ богато лиха своимъ и добра Японцямъ.

Въ Петербурзѣ повставъ загальный страйкъ друкарôвъ. Вôдъ 17. жовтня не выходить жадна часопись, крôмъ двохъ урядовыхъ „Свѣтъ" и „Урядовый Вѣстникъ".

Робôтники другихъ фахôвъ также почынають страйкувати. 18-го жовтня, въ день народинъ царского сына були уряджені страйкуючими робôтниками политичні демонстраціи, при чѣмъ, якъ и звычайно, дôйшло до бійки зъ поліцією, котра хотѣла розôгнати демонстрантôвъ. Въ тôй бійцѣ два поліційнѣ офіцеры и де-кôлькохъ поліціянтôвъ були тяжко побитѣ. На пôдмогу поліціи були выкликанѣ жовнѣры и козаки, котрѣ до пôзнои ночи ганяли ся по вулицяхъ за демонстрантами.

Страйкъ робôтникôвъ въ Москвѣ цѣлкомъ зупинивъ усяке бизнесове житє. Бійки козакôвъ зъ страйкарями та прихильниками страйкуючихъ стали щоденними.

19-го жовтня пôзно вечеромъ до казармъ вертала ся ватага козакôвъ. Вони всѣ були дуже змучені, головы декотрыхъ були поперевязуванѣ бандажами, декотрѣ мали перевязанѣ руки, одежа на нихъ була пôдрана и заляпана кровью, двое конѣй не мали на собѣ ѣздцѣвъ.

Тѣ козаки повертали зъ передмѣстя, де вони мали тяжку справу зъ робôтниками, або якъ кажуть урядовѣ часописи, „робили порядокъ".

Въ Екатеринодарѣ 19 го жовтня при похоронѣ однои зъ офѣръ уличнои бійки знову дôйшло до колотнечѣ зъ козаками, котрѣ стрѣляли въ учасникôвъ похоронної процесіи. Багато людей було поранеными.

Вечерок читальнї „Просьвіти" в Филаделфії, Па.

Заповіджений вечерок читальнї „Просьвіта" в Филаделфії, Па. відбув ся 14 Октобра с. р. і випав надсподївано знаменито.

Около 7 години вечером почала молодїж сходитись до галї та забавлятись; а о 9 ій годинї оголошено зібраним, котрих було поважне число, що відбудесь концерт; відтак завіса піднеслась а зза сцени залунала хорова милозвучна пісня: „Стоїть явір над водою". Відтак віддекламовав п. М. Росолович: „На побоєвищє". Сею декламацею так публика була перенята, що ніхто ані шелеснув; потім виступила на сцену п-на Ю. Оріхівска і відсьпівала пісню: „Ой не піїте пінія". П. М. Поляк віддекламовав „Трафунок" і дуже розвеселив публику своєю декламацією, за що обдарили его оплесками і від сьміху присутні не могли стриматись. Потім виступив п. І. Кречковский і відсьпівав пісню „Реве та стогне". Ся пісня відсьпівана була знаменито, за що сьпівак получив також не мало оплесків. Опісля пп. І. Вабійовский, С. Пророк і П. Кречковский відограли маленьку штуку „Давні пациці", чим також богато причинили ся до розвеселеня публики. Слїдував хор який відсьпівав пісень „Чом, чом, чом дївчино знов", а п-на Ю. Оріхівска віддекламовала „Я хочу до дому". Ся декламация припоминала як малий хлопчина тужив за родинним краєм. Знов засьпівав хор мужеский „Ой у поли три керниченьки", потім віддекламовав п. І. Кречковский „Хлопска рахуба", як бідний хлоп ділив пана і его родину своєю гускою; відтак хор відсьпівав „Який то вітер шумний грає". На закінчене п. Аполоньский у козацкôмъ убраню танцював руского козака при грі музики. Танцював так знаменито, що за покликом присутних змушений був вийти вдруге на сцену і танцювати. Треба завважати, що публика так була перенята сьпівами та декламациями, що по скінченю навіть з місць не хотіле рушатись тілько допитувались чи ще що буде. Тут виступив п. С. Мусяла і представив значіне читальнї, росказав яку користь приносить наука і т. д.

Хоч би із сего вечерка видко, що филаделфійска читальня за так короткий час свого істнованя, помимо всяких нападів мадьоронських превелебних та „жаків", розвиваєсь не зле, а то завдяки трудолюбивим проводирам пп. І. Кречковскому, М. Полякови і другим, котрі щиро посьвятились народній роботі.

Честь вам. читальники филаделфійскі! Горнім ся громадно до читальнї, записуймось в члени читальнї „Просьвіти" а тогди засьпіваєм всї разом:

Ми хочем вчитись, поступати.
Бо кривда є сестрою тьми,
Самі на себе хочем працювати
І людьми бути між людьми.
Гей же враз...

Учасник.

ВИКАЗ ЖЕРТВ на „Народний Фонд" в Америцї.

Smoke Run, Pa. На хрестинах у Д. Буґи зібрали Анд. Мовчан і Федор Муха $6.50. По 25 цнт. дали: А. Марущак, Н. Джемлик, А. Мовчан, Ник Іванїв, Ф. Шутяк. Фед Муха, Федор Качор, Гриць Беца, Василь Фенчишин, А. Терлецкий, І. Копильчак, Василь Віляс, Ілько Корнав, Фед. Буґа, Гриць Юриста, Вас. Кімак, А. Томко, А. Колесар, Дм. Буґа, Юрко Титанич; по 20 цнт.: Вас. Макар, Вас. Беца; по 15 цнт.: Юр. Стахурский. Ів. Буґа; по 10 цнт.: Фед Фенчишин, Мих. Терлецкий, В. Заворский, Юр. Заворский, Н. Муха.

Многая літа новонародженому, родичам, колекторам і гостям.

о. Іван Велигорский. секретар.

СПРАВЫ „СОЮЗА".

Головный Урядъ „Р. Н. С." на роки 1904—1906.

Головный предсѣдатель } КОНСТ. КИРЧÔВЪ, 140 Essex Str. Jersey City, N. J.

Головный секретарь } С. ЯДЛОВСКІЙ Box 76, Jersey City, N.J.

Головный касіеръ } АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:

Мѣсто-предсѣдатель.........С. Митренко OLYPHANT, PA.

Заст. секретаря........Иос. Кульчицкій BALTIMORE, Md.

Заст. касіера.............А. Янковичь MC ADOO, PA.

Радні:

А. Валевскій..............St. Louis, Mo.
А. Семаницкій..............Trauger, Pa.
К. Кобанъ..................Olyphant, Pa.
Ал. Сорока.................Plymouth, Pa.
Иванъ Парилякъ........Terryville, Conn.
Ив. Сенько.....................Jessup, Pa.

Ихъ заступники:

Ив. Посипанко...........Mc Adoo, Pa.
Ник. Домбровскій...........Eleanor, Pa.

Контрольна комісія:

О. А. Улицкій..........Ansonia, Conn.
Мих. Турковскій.......McKees Rocks, Pa.
Ив. Воргачъ............Mt. Carmel, Pa.

Головный орґанізаторъ:

о. Н. Пôдгорецкій Box 543, South Fork, Pa

Вôдозва.

Взывае ся всѣхъ пп. секретарѣвъ „Союза", котрі̂ ще не заплатили за календарѣ зъ 1905 р., щобы сейчасъ послали належитôсть за розпроданí календарѣ на адресу Rev. N. Strutynsky, Box 375, Olyphant, Pa. Нерозпроданí календарѣ просимъ поки-що еще переховати у себе и не вôдсылати, поки не дасть ся знати о томъ въ „Свободѣ".

Вôдъ головного Уряду „Р. Н. С".
К. Кирчôвъ предсѣдатель.
С. Ядловскій секретарь.

ПОСМЕРТНІ ВѢСТИ.

КРÔЛЬ ВАСИЛЬ, членъ Р. Н. Союза вôд. 53. Pittsburg, Pa., упокоивъ ся 15. Октобра с. м. Небôщикъ походивъ зъ Галичины, зъ села Жирниця, пов. Лѣско.

Вѣчная память!

Рухъ
въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

ТОВАРИСТВО

„Запорожска Сѣчь" въ Ню Йорку, вôдд. 117 Р. Н. Союза, буде принимати новыхъ членôвъ до товариства и до Руск. Н. Союза безъ вступного въ мѣсяцю Октобру черезъ цѣлый мѣсяць. Мітинги вôдбуваютъ ся що мѣсяця въ першу суботу по 15-мъ. Тов. выплачуе $3 тыжневого бенефиту пôдчасъ слабости за 30 цнт. на мѣсяць, а Р. Н. Союзъ 600 дол. посмертного за 70 цнт. мѣсячного.

Приступайте громадно до нашого товариства, а мы васъ приймемо. Любѣмъ ся взаимно и руки собѣ подаймо. Мітинґи вôдбуваютъ ся въ кожду Суботу по 15-ômъ пôдъ ч. 46 Avenue A въ Ню Йорку.

С. Смолякъ, секретарь.

БРАТСТВО

св. Арх. Мих. въ Гейзелтонъ, Па. вôдд. 85, буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Октобрѣ въ другу Недѣлю по першôмъ, а то вôдъ 18 лѣтъ до 30 безъ вступного, а вôдъ 30 до 45 лѣтъ за пôвъ вступного. Братя Русины зъ Гейзелтону и околицѣ приступайте чимъ скорше до Руского Народного Союза въ Америцѣ, бо знаете добре що може зъ насъ не одень полишивъ въ старôмъ краю вôтця и матѣрь и жену и дѣти и приѣхавъ тутъ до Америки и родины не найшовъ жадной. Котрый єсть чесный Русинъ то вступае до Р. Н. Союза въ Америцѣ, абы забезпечити себе и свою родину въ старôмъ краю, бо якъ Богъ допустить на чоловѣка нещасте, то Р. Н. С. и братство заопѣкуютъ ся нимъ тутъ скорше якъ родина въ старôмъ краю. Отжежь братя Русины приступайте якъ найскорше, щобы колись въ разѣ нещастя вашого вашимъ тѣломъ чужій народъ не помѣтовавъ по стрітахъ и по ровахъ.

М. Мардинякъ, предсѣдат.,
П. Галецкій, секретарь.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Русины въ Кросъ Форкъ, Па читайте, бо важне. Въ мѣсяцяхъ Октобру и Новембру будемо принимати новыхъ членôвъ до нашого Братства усп. Пр. Дѣвы Маріи вôддѣлъ 88, за половину вступного. Русины, корыстайте зъ той нагоды, бо такій случай вамъ заразъ не трафить ся тымъ бôльше, що въ Октобру и Р. Н. Союзъ принимае вôдъ 16 до 30 лѣтъ цѣлкомъ безъ вступного а вôдъ 30 до 45 за половину вступного. Горнѣть ся Русины до Братства, бо въ єдности сила.

Вôдъ уряду Братского.
Михайло Голикъ, предс.,
Теодоръ Паньцьо, секрет.,
Димитрій Гриценько, касіеръ.

ОГОЛОШЕНЄ.

Братство св. Арх. Михаила въ St. Louis, Mo. вôддѣлъ 14. Р. Н. Союза буде принимати новыхъ членôвъ въ мѣсяцю Новембрѣ въ першу недѣлю **безъ вступного**. Отже братя Русины въ околицѣ St. Louis, котрі̂ ще не належите до жадного братства, вступайте заразъ до нашого братства, бо нѣхто не знае, що кого чекае днесь а що завтра. А теперь дуже добра нагода вступати, бо братство приймае безъ вступного, що трафляеть ся тôлько разъ въ роцѣ. Отже ще разъ кличу братôвъ-Русинôвъ прийти на нашъ мітингъ въ першу недѣлю слѣдуючого мѣсяця, и мы радо приймемо васъ усѣхъ до нашого братства.

Андрій Сернякъ, предс.,
Григорій Копча, секр.
Алекс. Валевскій, касіеръ.

ПОВѢДОМЛЕНЄ

Братства св. Ив. Крестителя въ Trenton, N. J. Вод. Р. Н. С. 121.

Даю до вѣдомости всѣмъ членамъ, котрі̂ належать до нашого вôддѣлу, що у насъ вôдбуваеть ся мітингъ що мѣсяця, въ кожду першу недѣлю по першôмъ. Най кождый членъ самъ приходить на мітингъ и платить свôй довгъ. Крôмъ того, кличу до всѣхъ тыхъ Русинôвъ, котрі̂ суть поблизу Trenton и въ самôмъ Trenton и не належать до жадноі организаціи, най вони перше вступаютъ до нашого братства, а не вôдкладаютъ день-поза-день, бо нѣхто не зробивъ зъ Богомъ контракту, доки буде жити. 70 центôвъ на мѣсяць не є велика рѣчь, а за ті̂ 70 центôвъ мѣсячноі платнѣ „Союзъ" выплачуе 600 доларôвъ. Хто хоче вступити до нашого братства, най зголосить ся на мітингъ до галѣ Ласкогива, 716 South Broad str. Ще разъ напоминаю тыхъ, що не належать до жадноі организаціи: вступайте, доки еще часъ.

Иванъ Паславскій, секр.

БРАТСТВО

св. Володимира въ Elizabeth, N. J., вôддѣлъ Р. Н. Союза 65, буде принимати въ мѣсяцю новембрѣ и децемврѣ новыхъ членôвъ, маючихъ вôдъ 16 до 30 роковъ **безъ вступного**, а вôдъ 30 до 40 за половину вступного, коли здоровí хлопцѣ. Крôмъ того, запрошуємо всѣхъ членôвъ прийти на рôчный мітингъ, котрый мае бути въ першу недѣлю мѣсяця децембра о 3-тôй годинѣ пополудни въ галѣ Войтка Матера, 48 Washington Ave. А до Руского Народного Союза будемо принимати пôсля статутôвъ Союза. Нагадуємо, щобы члены платили свои довги, инакше рахунки братства не можуть бути приведенí въ порядокъ на рôчный мітингъ. Крôмъ того, запрошуємо всѣхъ Русинôвъ зъ околицѣ Elizabeth, N. J., котрі̂ не суть еще забезпеченí въ жаднôй организаціи, щобы явили ся на мітингъ въ Новембрѣ або въ Децембрѣ и мы ихъ приймемо до нашого братства.

А. Явилякъ, предс.,
С. Крупей, секр.,
І. Кухаръ, касіеръ.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ членôвъ нового Братства Св. Йоана Крест., Вôд. Р. Н. Союза 111, Allegheny, Pa., що квартальный мітингъ вôдбуде ся дня 5-го Новембра 1905. Кождый членъ мае ся явити на мітингъ пôдъ карою пôвъ долара. На мітингу будемо радити о важныхъ справахъ, будемо робити рахунокъ за минулí 3 мѣсяцѣ и принимати новыхъ членôвъ до Братства **безъ вступного**. Не вôдкладайте Братя що еще маете часъ, бо вже теперь пора. Робота иде добре, кождый при ґрейцари. Не вымавляйте ся, що треба пôслати грошѣ до старого краю дѣтямъ, або родичамъ, або женѣ, або на довгъ, бо за тихъ пару центôвъ нѣкого не спchildren поможете анѣ довгу не вôддасте, а недай Боже чого злого, то лѣпше зискаєте за ті̂ центы, що заплатите до братства и до „Союза".

Урядъ Братства:
П. Ґера, предс.,
Н. Опришко, секр.,
И. Андрусишинъ, касіеръ.

БРАТСТВО

св. А. А. П. и П. въ Плимавтъ буде принимати новыхъ членôвъ у мѣсяцю Новембру до 30 лѣтъ безъ вступного а вôдъ 30 до 45 за половину вступного.

Вôдъ уряду Братского
Андрій Канюкъ, предс.,
Стефанъ Гринякъ, секр.
616 Ransom Str.. Plymouth, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЕ

секретарь вôддѣлу 46 въ Плимавтъ, Па., Стефанъ Гринякъ, членôвъ, котрі̂ мешкаютъ на инчôмъ плейзѣ, щобы точно мѣсячне присылали передъ мітингомъ и щобы не замешковали, бо хто за рядомъ не зашле за три мѣсяцѣ буде суспендованый.

Стефанъ Гринякъ,
616 Ransom Str., Plymouth, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЮ

всѣхъ, що нове братство „Пресв. Дѣвы Маріи" въ Скрентонъ, Па. буде принимати новыхъ членôвъ безъ вступного. въ мѣсяцяхъ Октобрѣ и Новембрѣ. Хто еще не належить до нѣякого братства або до Союза, прошу ся появити на мітингъ другои недѣлѣ по першôмъ. Мітинги вôдбуваютъ ся о 3-ôй годинѣ пополудни въ п. Лукана гали, пôдъ числомъ 845 Capouse Ave.

Въ нашôмъ братствѣ можете стати вôдразу повнымъ членомъ, не такъ якъ левнде, що не дай Боже котрый членъ захоруе, або ся где скалѣчить, то не дôстае ажъ по 3-охъ мѣсяцяхъ запомогу; але у насъ самí всѣ члены складаютъ хорому або скалѣченому членови пять доларôвъ запомоги на тыждень и т. д. поки есть хорый. Приставайте закимъ еще не пôзно.

Йосифъ Запоточный, секретарь,
1112 Meade Ave.,
Scranton, Pa.

ПОВѢДОМЛЯЄМО

членôвъ братства св. Володимира вôд. Союза 108, въ Ню-Йорку, що мітинґи будуть вôдбувати ся точно кождого мѣсяця въ суботу передъ першимъ въ A. Plaveczky 509 E. 5. Str., New York. Кождый членъ нехай прибуде на мітинґъ, бо суть дуже важні справы до полагодженя.

Комітетъ.

Баль

парохіяльный на доходъ Церкви св. Петра и Павла вôдбуде ся въ Четверъ дня 9-го Новембра 1905 въ Carnegie, Pa. въ Славяньскôй Гали на 2-ôй евеню. Початокъ о 6-ôй годинѣ вечеръ. Вступъ для мужчинъ 50 центôвъ.

На той баль запрошуе Церковна Рада усѣхъ парохіянъ, щобы були до помочи. Такожь просимо и Русинôвъ зъ сусѣдныхъ мѣсцевостей, абы прийшли намъ до помочи и зъ нами гарно забавили ся. Буде добра музыка, добрі̂ закуски и забава.

ВЕЛИКІЙ БАЛЬ

устроює руске товариство „Зоря" въ Ню Йорку, вôдд. 69 Р. Н. Союза, въ Суботу дня 11 Новембра 1905 р. въ Ліберти Галѣ, 255—263 Е. Гавстонъ ул., Ню Йоркъ. Початокъ о годинѣ 7-ôй вечеръ. Вступъ вôдъ особы 25 цнт. Просимо нюйорскихъ Русинôвъ взяти численну участь въ забавѣ зъ нами. За щироруску забаву ручить

Комітетъ балевый:
Андрѣй Кашиньскій, пред.,
Василь Яхницкій, касіеръ,
Йосифъ Шкрибайло, секр.,
342 Cherry Str., New York, N Y.

ПОВѢДОМЛЕНЄ.

Тов. „Запорожска Сѣчь" въ Ню Йорку, вôдд. 117 Р. Н. Союза, устроює БАЛЬ въ суботу, дня 28 жовтня, 1905, въ Ліберти Гали, пôдъ ч. 255—263, Houston Str., на котрый запрашаємо сердечно всѣхъ чесныхъ Русинôвъ прибути. Початокъ балю о год. 7-ôй вечеромъ. Вступъ вôдъ особы 25 цнт. За добру музику ручить

КОМІТЕТЪ
Данило Галицкій, предсѣдат.,
Михайло Ханачѣвскій, касіеръ,
Симонъ Смолякъ, секретарь.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

устроює братство сьв. Косми і Дамяна дня 28-го Октобра, в Суботу вечером, в гали на High Str., Ansonia, Conn. Початок балю о 7-ій годині вечер. Вступ 25 цт. На той баль запрашаємо всіх Русинів місцевих і околичних взяти численну участь. Музика буде знаменита; напитки і перекуски всякого рода з виняткам паруки.

Як відомо Русинам з Ansonia, Derby, Shelton і Seymour то 4-го Липня, 1904 р. мы заложили бр. сьв. Косми і Дамяна. Бр. се є молоде, але важне. В нашім бр. суть люди двоякого пола, т. є. мужчини і женщини. Братство наше виплачує 5 дол. тижневої запомоги в разі слабости; вкладки місячні дуже приступні, бо лиш 25 цт. на місяць. Братство наше істнує лиш оден рік, однак має поважне число членів, близько 200. На балю будемо принимати нових членів, тож кличем до вас, Русини, ставайте в ряди, бо в лучности сила.

За добру музику і забаву ручить КОМІТЕТ:
М. Пелех, предсідатель,
К. Горбаль, секретар.

ПЕРШІЙ ВЕЛИКІЙ БАЛЬ

устроює Читальня Народнои Самопомочи въ Ню Йорку и запрашае усѣхъ нюйорскихъ и околичныхъ Русинôвъ и Русинки. Баль вôдбуде ся дня 4 го Новембра въ Суботу въ Гали Grand Irving Palace, 214—220 Broome Str., Ню Йоркъ. Тикетъ до набутя въ Сали Т. Н. Самопомôчь, при четвертôй улици въ Ню Йорку, якъ такожь при касѣ балевôй. Баль буде знаменитый. Въ перервахъ вôдспѣваютъ ся краснí пѣснѣ и декламаціи. Музыка буде знаменита, першои клясы.

За Комітет:
В. Савицкій, предсѣдатель,
Г. Климковичь, секретарь,
П. Ярема, касіеръ. 41-

ЗАПРОШЕНЄ.

Отсим запрошуємо всіх в околици Пітсбурга мешкаючих Русинів як також честні брацтва, котрим вислалисьмо листовні запрошеня, прибути до нашої рускої церкви о 10-ій год. рано **дня 29-го Октобра с. р.** По Службі Божій відбуде ся торжественне посьвячене руского цвинтаря, на катре торжество просимо усердно явитись.

Рада церковна
руской церкви сьв. И. Хрестителя.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

Де есть?

Данько Гербутъ. Шукаю его въ важнôй справѣ. Нехай зголосить ся на адресъ:

Demko Herbut,
1015 Hoyne Ave., Chicago, Ill.

Де есть?

Юстинъ Кузмякъ. Мешкавъ давнѣйше въ Олифантѣ де тримавъ готель, опôсля коло Пасейку. Хто бы знавъ его адресъ або вôнъ самъ зволить донести до редакціи „Свободы".

Svoboda.
Box 353. Scranton, Pa

Де есть?

Михайло Вітек, укінчений семинарист. Перед роком виїхав з Галичини до Америки і перебував в Pattersons Mills, Pa. Хто би знав его адрес зволить донести его батькови на адресу:

Кость Вітек,
господар в Скнилові,
п. Кульпарків коло Львова.
Galicia, Austria. 43-46

Де есть?

Пошукує Анна Ямельска свого мужа Симка Ямельского, родомъ зъ Волѣ Миговои, повѣтъ Лѣско, Галичина. Вôнъ ту позôставивъ мене изъ дрôбными дѣтьми а въ послѣдныхъ часахъ мавъ перебувати коло Columbia, Pa. Хто бы о нѣмъ знавъ нехай буде ласкавъ дати менѣ знати або нехай го вôддасть заразъ въ руки властямъ.

Анна Ямельска,
927 W. Fayette Str.,
Syracuse, N. Y.

Де есть?

J. Czerkas, членъ товариства „Заморска Украина" въ Buffalo, N. Y. Мешкавъ пôдъ ч. 124 Amherst Str. Хто бы знавъ его адресъ, зволить донести редакціи „Свободы".

Svoboda,
Box 353, Scranton, Pa.

Де есть?

Осифъ Курила зо Смôльника, повѣтъ Лѣско, Галичина. Хто бы о нѣмъ знавъ, або вôнъ самъ, най дасть знати на писшу адресу. Послѣдными часами мешкавъ у Chisholm, Minn.

Andrew Waryan,
927 W. Fayette st.,
Syracuse, N. Y.

Де есть?

Филемонъ Прибишевь, родомъ з Ропицѣ Рускои, повѣтъ Горлицѣ, Галичина. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ нехай ся зголосить на адресу:

Andrew Waryan,
927 W. Fayette Str.,
Syracuse, N. Y.

Де есть?

Данько Шопа (Lench), родомъ зъ Маластова, повѣтъ Горлицѣ. Мае перебувати десь коло Chisholm, Minn. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ най ся зголосить на адресу: Андрей Варянъ,
927 W. Fayette Str.,
Syracuse, N. Y.

Мученикъ.

Свѣтъ якъ колесо ся крутить,
Житє — забавка дѣтей
И кождый зъ насъ мусить бути
Мученикъ якихсь идей.
И я мученикомъ ставъ ся,
Терпѣть вложивъ ся, привыкъ,
Коли зъ своєю побравъ ся,
Пôзнавъ острый єѝ языкъ.
Я працюю на колеѣ,
А якъ вечеръ йду домôвъ
Вже здалека вôдъ „сопруги“
Лесь потôкъ „прекрасныхъ“ слôвъ:
„Чому такъ помалу лѣзешь?
Чомъ пять „тайзôвъ“ не несешь?
Розбôйнику, горлорѣзе,
Ты мене у гробъ вженешь.
Щобъ я тебе не зазнала,
Щобъ и слѣдъ хто твôй замѣвъ,
Якъ я собѣ дѣвовала:
Якъ служила у панôвъ.
Неразъ бѣлизну попеу,
Панѣ каже: ну, спѣшись,
Нынѣ вечеръ по „соперу“
Йди на баль, перетрясись...
А у тебе я що маю?
Де обѣцянки твои?
Въ старôмъ „калапѣ“ шльомпаю
„Дреси“ подерли ся всѣ.“
„Тихо серце, я ѣй кажу,
Бо кричишь ще „гавзъ“ впаде,
По „пейдѣ“ якось порадзу,
Сукня й капелюхъ буде.
Тихо вже будь, не злости ся,
Возьми сукню сорокату,
Вмый ся трохи, прочеши ся,
Я вже самъ замету хату.
Въ Шльомки баль здасть ся буде
Бачу вже трясуть ся люде,
То йди скоро — розôрвись.
До рана можешь гуляти,
Я вже самъ помыю „ґраты“.
Потанцюй вальца, мадяра,
(Вже скаче кума Варвара)
Роботою не грызись.
Я самъ почухаю „дилъ“,
Найменьшого бруду не лишу:
Помыю горцѣ, ложки, тарелѣ,
Дитину скупаю, заколышу...
Танцюй, якъ хочешь, и до рана,
Гуляй зъ кумами, пий зъ кумовъ,
Лишь не гнѣвись моя кохана,
Май милосердє надъ мновъ“.

Вже й дванайцята минула
Усе помывъ я ажъ блищить,
Моя кохана сафандула
Гуляє въ гали ажъ трѣщить.
Чекаю й колышу дитину,
Боюсь, щобымъ не здрѣмавъ,
А мысли ми въ голову линуть:
За що я мученикомъ ставъ?
За „еѣ“ терплю я идеалы
И житє пхаю день за днемъ,
Бо вôдъ колисьмо ся побрали
Ставъ я пôвъ мужомъ, пôвъ конемъ.

Дмитро Саноцкій.

Австрійскѝ грошѣ дуже станѣли!

Теперь найлѣпша пора посилати грошѣ до краю.

Хто хоче скоро и безпечно пôслати грошѣ своѣй родинѣ до Галичины, Буковины, Угорщины або Росіи, нехай пôшле ихъ черезъ „Свободу“.

По блисшѝ інформации пишѣть на адресъ:

Svoboda, Box 353, Scranton, Pa.

Зовсѣмъ дармо

пôшлемо кождому Русинови книжокъ вартости **50 центôвъ**, если пришле намъ на „Свободу“ не менче якъ **2 доляры** найдальше до 1-го Новембра 1905 р.

Книжки выбирайте зъ тыхъ, що оголошенѝ въ числахъ „Свободы“ пôдъ заголовкомъ **„Цѣкавѝ книжки“.**

Грошѣ высылайте чекомъ, почтовымъ або експресовымъ моніордеромъ на такій адресъ:

SVOBODA, Box 353, Scranton, Pa.

Памятайте, що „Свобода“ є найстарша руска часопись въ Америцѣ, и въ нѣй є бôльше що почитати, якъ въ якôй небудь другôй тутешнôй рускôй газетѣ.

Єсли знаєте людей, що ще не бачили нашои „Свободы“ а хотѣлибъ собѣ єѣ записати, пôшлѣть намъ ихъ адресъ, а мы имъ вышлемо одно число на показъ.

Що кажуть люде?

Winnipeg, Man., Oct. 16th. 1905.

Почтенна Редакція!

Повідомляю Вас, що я заплачу за Вашу часопись „Свободу“ в мисяцю Новембру. Дуже мені Ваша часопись сподобала ся, того, що она за жаднов партійов не стоїть.

Зістаюсь з глубоким поважанем

W. Ruszowy
11 Minto Str., Winnipeg, Man.

Присилайте гроші сейчас.

Замовляти „Свободу“ можете кождого часу, навить въ серединѣ року або мѣсяця. Цѣна два доляры рахуесь не вôдъ Нового до Нового року, але за 12 повныхъ мѣсяцѣвъ.

Посылайте грошѣ черезъ Рускій Народный Дôмъ и черезъ нашихъ аґентôвъ

Мы пôслали вже сотки тысячь доларôвъ до краю, а ще нѣкому не пропавъ анѣ оденъ центъ.

Посылка грошей черезъ Р. Н. Дôмъ найтанша и найбезпечнѣйша. Мы даємо знати до краю, хто имъ посылає грошѣ и коли мають ити на почту, а кождому костумерови въ Америцѣ посылаємо правдиву посвѣдку изъ краю, що грошѣ вôдобранѝ. Сего не робить нѣяка друга компанія. Они посилають не правдивѝ краєвѝ, а свои американьскѝ посвѣдки и тымъ дурять нашъ нарôдъ, присылаючи посвѣдки, коли ще грошѣ не порученѝ. Другѝ компании не повѣдомляють у краю, вôдки прійшли грошѣ и зъ того неразъ выходить баламута, що грошѣ выплатять кому другому, або цѣлкомъ не выплатять.

Р. Н. Дôмъ се руска народна институція. Кождый заробленый центъ выйде на пожитокъ цѣлого руского народу.

Цѣна, кôлько бере Р. Н. Дôмъ за австрійскѝ грошѣ, если хто посылає просто до насъ:

За	5	коронъ	1	дол.	17	цнт.	За	170	коронъ	34 дол.	88 цнт.
„	10	„	2	„	20	„	„	180	„	36 „	92 „
„	20	„	4	„	25	„	„	190	„	38 „	96 „
„	30	„	6	„	28	„	„	200	„	41 „	00 „
„	40	„	8	„	33	„	„	300	„	61 „	45 „
„	50	„	10	„	37	„	„	400	„	81 „	85 „
„	60	„	12	„	42	„	„	500	„	102 „	25 „
„	70	„	14	„	46	„	„	600	„	122 „	90 „
„	80	„	16	„	50	„	„	700	„	143 „	40 „
„	90	„	18	„	55	„	„	800	„	163 „	70 „
„	100	„	20	„	60	„	„	900	„	184 „	30 „
„	110	„	22	„	64	„	„	1000	„	204 „	80 „
„	120	„	24	„	68	„	„	2000	„	409 „	50 „
„	130	„	26	„	72	„	„	3000	„	614 „	20 „
„	140	„	28	„	76	„	„	4000	„	816 „	50 „
„	150	„	30	„	80	„	„	5000	„	1021 „	00 „
„	160	„	32	„	84	„					

Аґентамъ належить ся крôмъ того за почту и папѣрь.

Чеки або моні-ордеры прошу выписувати на имя касієра Р. Н. Дому, а то: **A. Sharshon, Shamokin, Pa.** а той моні-ордеръ або чекъ посылайте листомъ на адресу:

Rev. N. Strutynsky, Box 375, Olyphant. Pa.

Въ листѣ выпишѣть выразно, до кого має ся пôслати грошѣ, якъ называє ся село и яка тамъ почта.

Скоро листъ дойде до насъ, мы заразъ дамо вамъ знати посткартою.

Нашѝ аґенты мають нашѝ руско-англійскѝ друки.

Де нема нашого посередника, посылайте грошѣ просто до Р. Н. Дому, якъ сказано высше. 39—

Друкарня „Свободы“

друкує

тикеты, паперы, коверты, книги, книжки, плякаты, циркуляры

и взагалѣ всѣ роботы друкарскѝ

старанно, тано и на часъ.

Братскѝ опѣкуны хорыхъ повиннѝ мати книжки для записованя коли хто захорувавъ, на яку слабôсть и т.д.

Адресъ:

„SVOBODA“, Box 353, Scranton, Pa.

Першій Руско-Американьскій БАНКЪ

АРДАЛІОНЪ ХРОМОВСКІЙ & Co.

NEW YORK CITY

(А. Хромовскій знаный въ цѣлôй Америцѣ якъ такожь въ Старôмъ краю яко щирый Русинъ та дѣяльный патріотъ)

отворивъ

ВЕЛИКІЙ БАНКЪ, КАНЦЕЛЯРІЮ АДВОКАТСКО-НОТАРІЯЛЬНУ И БЮРО ПРОДАЖИ ШИФКАРТЪ

та Пересилки Грошей

Кождый Русинъ въ Америцѣ знае, що А. Хромовскій есть чоловѣкомъ честнымъ, щирымъ, Русиномъ, та чоловѣкомъ, вôдданымъ цѣлою душою Рускому народови.

Родимцѣ! Перечитайче уважно кожде слово, яке тутъ написане:

А. Хромовскій, фаховый банковый урядникъ,

заложивъ

Дôмъ Банковый

и Канцелярію адвокатско-нотаріяльну,

щобъ охоронити Рускій Народъ передъ великими ошуканьствамя, якихъ допускають ся рôжнѝ агенты взглядомъ Русинôвъ потребуючихъ порады.

ВÔНЪ полагоджуе въ своимъ офисѣ всѣ справы точно, скоро, сумлѣнно и за малымъ вынадгородженемъ.

Єсли хочете пôслати грошѣ до Старого Краю, удайтесь до НЕГО, бо грошѣ черезъ НЕГО висланѝ суть въ Старôмъ Краю **за 12 день**.

Кождый, хто посилае грошѣ до Краю на руки Ард. Хромовского дôстае на Новый Рôкъ ДАРОМЪ Рускій календарь а на Рôздво, яко святочный подарунокъ прегарну руску книжочку до читаня.

А. Хромовскій

продае шифкарты

на всѣ норабельнѝ лѣніи по такôй самôй цѣнѣ якъ компаніи.

Єсли хочете спровадити до Америки свою родину або знакомыхъ, то удайте ся до Хромовского.

Єсли купите у него шифкарту, то можете бути певными, що Вашѝ кревнѝ або знакомѝ не будуть мати жадныхъ трудностей при приѣздѣ, бо его чоловѣкъ буде въ означеный часъ очѣкувати на дипѣ й запровадить ихъ безпечно на мѣсце призначеня.

Єсли ѣдете до Ню-Йорку, то напишѣть або зателеграфуйте напередъ, коли выѣзджаете, а на дипѣ буде вже на Васъ чекати чоловѣкъ высланый черезъ А. Хромовского.

Ѣдучи треномъ **не давайте нѣкому чека на куферокъ** а вôддайте его доперва въ офисѣ А. Хромовского.

А. Хромовскій

провадить Канцелярію Адвокатско-Нотаріяльну

въ котрôй полагоджуе всѣ справы въ Старôмъ краю. Єсли потребуете повномочіе, если хочете зробити контрактъ купна або продажи, если задумуете вынаймити грунтъ въ краю, або если маете вôдобрати довгъ якій, то удайтесь зъ тимъ до него, а вôнъ Вамъ залагодить все дуже скоро и добре.

Въ справахъ табулярныхъ, спадковыхъ и справахъ процесовыхъ удавайтесь до него зъ повнымъ довѣріемъ, и знайте що въ цѣлôй Америцѣ нема другого такого, который бы знавъ ся на такихъ справахъ, и котрый бы умѣвъ справы того рода добре полагодити.

Важне!

А. Хромовскій есть головнымъ заступникомъ въ справахъ войсковыхъ. Єсли хто хоче увôльнитись вôдъ вправъ вôйсковыхъ, або если хто занедбавъ асентерунокъ або контролю нехай напише до НЕГО. Вôнъ зарадить сему скоро и певно, божь ВÔНЪ есть

головнымъ конс. для справъ вôйсковыхъ на цѣлу Америку.

Не забувайте справъ пашпортовыхъ!

Кому треба вôдновленя пашпорту, нехай вôднесесь до Хромовского, а може бути певнымъ, що при поворотѣ до Старого Краю не буде мавъ жаднои перешкоды.

Братя Русины!

Не оденъ зъ Васъ по тяжкôй щоденнôй працѣ охотно бы вечеромъ прочитавъ собѣ книжочку написану въ рôднôй мовѣ, або вôдчитавъ бы кôлька гарныхъ молитовъ зъ молитвенника. Та ба! Въ Америцѣ тяжко о руску книжку.

Щобы въ тôмъ взглядѣ стати въ пригодѣ Рускому Народови, спровадивъ А. Хромовскій зъ краю богато прегарныхъ молитвословôвъ, Житя Святыхъ та Святе Письмо.

Кромѣ того мае на складѣ множество цѣкавыхъ рускихъ книжокъ.

Суть у него книжки поучаючого змѣсту але и суть такожь и веселѝ оповѣданя, котрѝ читаючи насмѣетесь до розпуку.

Теперь иде зима, зближають ся довгѝ вечеры, тожь и буде богато часу на читане. Спѣшѣть зъ замовленями а мы Вамъ радо услужимо, и вышлемо книжки ще таки того самого дня.

Жадайте цѣнника его

Рускои Книгарнѣ

а ВÔНЪ Вамъ его сейчасъ пôшле.

А. ХРОМОВСКІЙ удѣляе всякихъ порадъ на листовнѝ запитаня всейчасъ и безплатно.

Родимцѣ!

Запамятайте собѣ добре все те, що тутъ сказано и удавайтесь все и въ кождôй потребѣ до совѣстного чоловѣка а вамъ жичливого брата-Русина

А. ХРОМОВСКОГО.

Свôй до свого! При сѣй спосôбности поздоровляю Васъ сердечно

Слава Исусу Христу.

A. Chromowski & Co., 339 East 20-th Str., New York, N. Y.